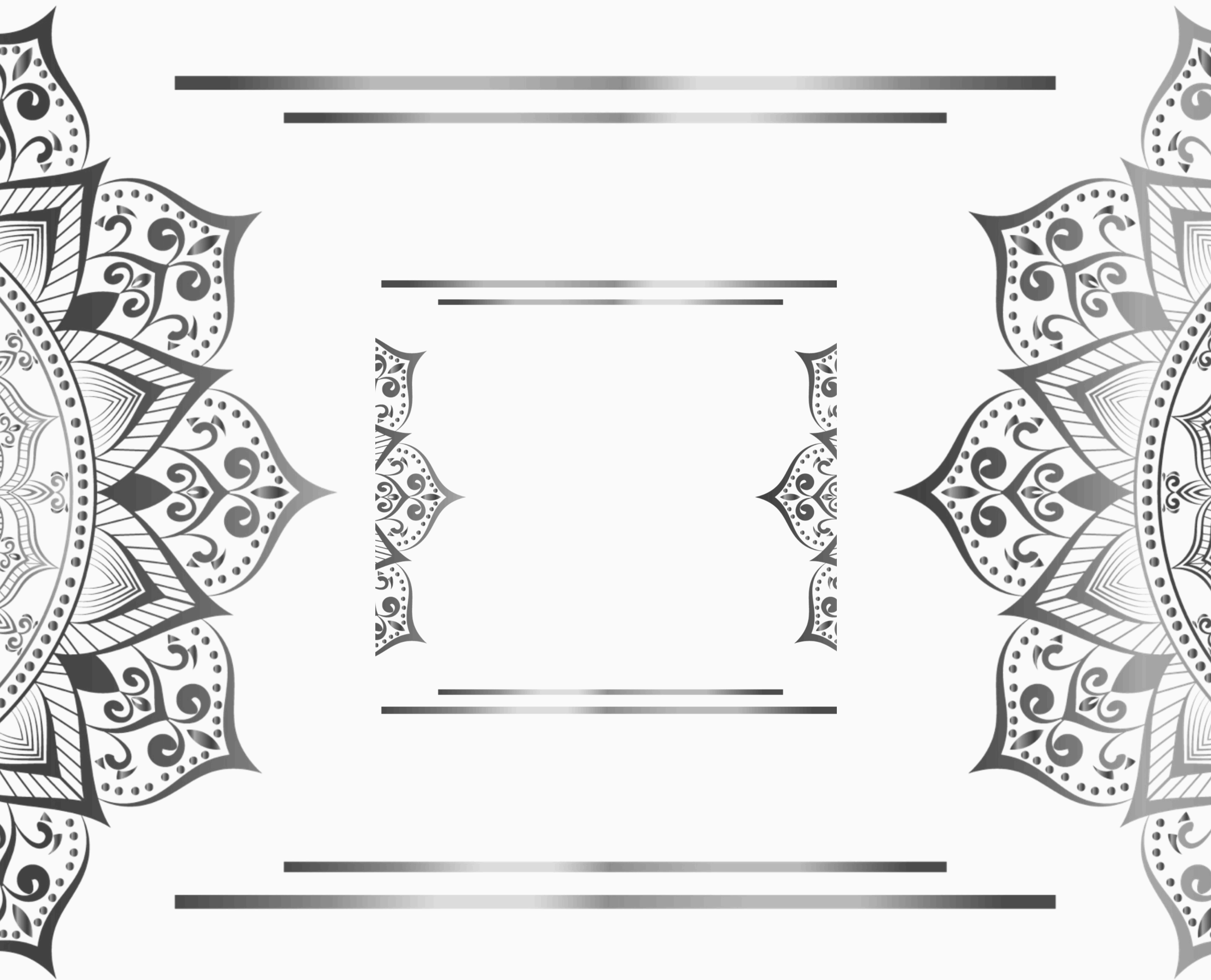
ISLAM

SMJERNICE I SAVJETI

MIRELA TURULJA JAŠAREVIĆ

ISLAM

SMJERNICE I SAVJETI

ISLAM
SMJERNICE I SAVJETI
Mirela Turulja Jašarević

•Lektura
Ajla Begić
(uz sitnu doradu teksta,
uz sitnu korekturu od strane autora i to nakon lekture).

•Štampa
Birotehnika, D.o.o.,Goražde

•Izdavač
Mirela Turulja Jašarević

•Foramt i uvez
A4 | spiralan uvez, obostrana štampa

•Tiraž
100

Mirela Turulja Jašarević

ISLAM

SMJERNICE I SAVJETI

Goražde, 2024.

PREDGOVOR

Pred vama se nalazi autorski i istraživački rad o islamskom učenju. Ovaj rad sastoji se iz dva dijela:

I) Islamske smjernice,

II) Islamski savjeti.

Smjernice su tu da nas usmjeri i, naravno, vode u islam, dok su *savjeti* tu da nas posavjetuju u ovome vremenu iskušenja i raznih izazova.

Tokom učenja i izučavanja vjere, koristila sam se ispravnom islamskom literaturom, kao i audio- i videopredavanjima islamskih učenjaka. Na kraju ovoga rada popisana je i navedena cjelokupna literatura koju sam koristila za pisanje ovog djela, dok audio- i videopredavanja koja sam slušala, nisam navodila, jer to nisam uzimala kao glavni (primarni) izvor, već kao dodatak koji će nam razjasniti određene dileme i nejasnoće.

Trudila sam se da sve što je napisano bude ispravno i vjerodostojno u vjerskom smislu, jer je svaka greška nedopustiva, a u slučaju da nam je, ipak, neka greška promakla, od Allaha oprost tražimo.

Upućujem dovu Uzvišenom Allahu da ovaj rad bude od koristi muslimanskom društvu, sadašnjim i budućim generacijama, moleći Gospodara da nam oprosti grijehe, učini nas iskrenima,bogobojaznima i ustrajnima, kako tajno tako i javno te da nas sastavi s našima najbližima, s našom porodicom i podari nam visoke stepene dženneta i njegove ljepote. Amin!

Mirela,

Goražde, juni 2024 / zu-l-hidždže 1445

ISLAMSKE SMJERNICE

Razmisli zašto postojimo?!

Čovjek boravi na dunjaluku[1] određeni broj sekunda, minuta, sati, dana, mjeseci i godina. Rađamo se i umiremo. Neko doživi starost, a neko preseli na ahiret kao novorođenče; i sve je to Allahov kadr (odredba).

Dok smo djeca, igramo se, kako odrastamo prihvatamo obaveze, idemo u školu, a zatim na posao, stupamo u brak, gradimo dom, živimo određeni vijek i nakon toga umiremo.

Zašto postojimo? Zar smo stvoreni radi jela, pića, razmnožavanja i zadovoljavanja nagona (strasti) i radi dobrog provoda i zabave, a nakon toga starimo i imamo sijede vlasi, a zatim umiremo i odlazimo, svi nas zaboravljaju kao da nikada nismo ni postojali, i dolaze nove generacije.

Da li je čovjek stvoren bez uputstva za korištenje uživota? Kur'an je *uputstvo* za korištenje života.

Da li je čovjek fabrički proizvod bez svrhe: dok je mlad – koristi, a kad ostari – baciti ga u smeće? Zar ćemo biti tako površni kao da nemamo emocije, kao da ne osjećamo ljubav, mržnju, radost, tugu i slično?!

Čovjek ima jedan cilj za kojim traga na dunjaluku, a to je biti srećan i biti voljen. Čovjek govori 'eh, da mi je biti srećan', 'eh, da mi je biti voljen' i svoj smisao veže za ljude, a zaboravlja zašto je stvoren. Čovjek živi u tami i pati od glavobolje, iako je zdrav, i traži svjetlo i izlaz iz tunela, dok mu je duša prazna i pusta.

Srećni nikada nećemo biti ako ne spoznamo istinski smisao života. Život je bez vjere pozornica glume i laži, jer samo je istinska sreća u spoznaji istine, spoznaji vjere.

Zapadni čovjek slobodan je da zadovoljava tjelesne nagone (strasti), dok je duša prazna; i duša pati i traži sreću, ljubav zarobljena u strastima i poriče Boga.

[1]Dunjaluk je ovaj svijet (život), dok je ahiret budući život.

Istinska sloboda jeste ukrotiti tjelesne nagone (strasti), a duša da bude slobodna. Dati slobodu duši jeste da ne robuje strastima, idolima, već da duša robuje onome ko je stvorio, a to je Uzvišeni Allah.

Lijek za svaku duhovnu (psihičku) bolest jeste ibadet[2] Uzvišenom Allahu, naravno, ukoliko je čovjek razuman.

Mi nismo stvoreni na dunjaluku (ovome svijetu) da bismo uživali, iako je halal postupajući u skladu islamskih propisa, niti smo stvoreni da bismo patili (kažnjavani na dunjaluku), iako imamo teškoće i iskušenja, nego smo stvoreni da bismo bili na ispitnome testu – da li ga položiti ili pasti.

Mi smo ovdje na ovome svijetu, na iskušenju, na životnom ispitu da se vidi ko će se bolje ponašati, a konačne rezultate naših života znat ćemo nakon smrti i na Sudnjem danu. "Onaj koji je dao smrt i život da bi iskušao koji od vas će bolje postupati" (al-Mulk, 2).

Mi smo stvoreni da ispoljavamo tevhid[3] da činimo ibadet Uzvišenom Allahu. Zbog tevhida su stvorena nebesa i Zemlja, ljudi i džini[4], spuštene su Allahove knjige, slati Allahovi poslanici, stvoreni Džennet i Džehennem. Allah nam kaže u Kur'anu: "Džinove i ljude sam stvorio samo zato da Mi se klanjaju" (az-Zarijat, 56).

Na svoj način Sunce, Mjesec, zvijezde, planine, drveće, životinje, ljudi i ostalo u kosmosu, zajedno sa čovjekom, ispoljavaju tevhid, tj. čine ibadet Uzvišenom Allahu. Kako stoji u Kur'anu: "Zar ne znaš da se i oni na nebesima i oni na Zemlji Allahu klanjaju, a i Sunce, i Mjesec, i zvijezde, i planine, i drveće, i životinje, i mnogi ljudi, a i mnogi kaznu zaslužuju" (el-Hadž, 18)

Suprotno tevhidu je širk (politeizam, mnogoboštvo, pripisati Allahu druga). Širk je najveće nasilje i grijeh, i to je jedini grijeh koji Uzvišeni Allah, neće oprostiti, a ono što je manje od širka oprostit će kome hoće, kako nam kazuje ajet:

---

[2]Ibadet je ono što Allah voli od riječi i djela, bila ta djela javna ili tajna, kao što je namaz, post ramazana, učenje kur'ana, zikr, dijeljenje sadake i sl.

[3]Tevhid znači monoteizam, vjera u Jednog Boga, jednoboštvo, jednoća Allaha; ko je živio na tevhidu i preselio ahiret, njega čeka kako je zaslužio, a isto tako ko nije živio na tevhidu i preslio na ahiret i njega, također, čeka kako je zaslužio. Tevhid umrlima je običaj (novotarija u vjeri) i nije vjerski propis; zato tevhid umrlima ne treba obilježavati. Detaljnije, ko želi saznati, o propisu da se tevhid umrlima ne obilježava, neka pogleda u knjizi Fetve – pravne decizije (Safet Kuduzović 2009: 478 str.).Napomena: Dženaza umrlima jeste vjerski propis, dok tevhid umrlima nije, kako smo ranije i objasnili.

[4]Džini su nevidljiva bića za naše oko. Džini su stvoreni iz istih razloga kao i ljudi, a to je da čine ibadet, tj. da obožavaju Allaha; stvoreni su od vatre, dok su ljudi stvoreni od zemlje (ilovače), a meleki su stvoreni od svjetlosti (nura).

"Allah neće oprostiti da Mu se neko drugi smatra ravnim, a oprostiće manje grijehove od toga kome On hoće. A onaj ko drugog smatra Allahu ravnim čini, izmišljajući laž, grijeh veliki." (en-Nisa, 48)

Ipak, ukoliko se osoba pokaje prije smrti od širka, tj. počne vjerovati u Jednog Jedinog Allaha i ispolji tevhid (monoteizam, jednoboštvo, jednoća Allaha) i počne klanjati pet dnevnih namaza i počne davati zekat, ukoliko se u potpunosti očisti od širka i ako umre na tevhidu kao vjernik, svejedno da li se radilo o muškoj ili ženskoj osobi, Allah će takvoj osobi oprostiti.

"Pa ako se pokaju i budu molitvu obavljali i zekat davali, ostavite ih na miru, jer Allah zaista prašta i samilostan je." (et-Tevba,5)

Ne čekajte smrt da biste se pokajali, jer se tada ne prima pokajanje, već se promijenite prije nego melek smrti dođe po vašu dušu. Onaj ko umre na širku, tj. prije smrti se ne pokaje i popravi, takav će vječno biti u džehennemskoj vatri.

Govoriti i pisati o tevhidu i širku je osjetljiva tema. Ovaj govor je općenitog karaktera i stoga nismo tu da ikoga pojedinačno proglašavamo vjernikom ili nevjernikom. Svaki čovjek neka pogleda u svoja prsa i neka sam sebi odgovori kakva su njegova uvjerenja.

Kako smo proveli naš život? Da li smo samo Allaha, obožavali, tj. tevhid Mu ispoljavali i pripremali se za budući svijet i bili vjernici ili smo činili širk i nismo se pripremali za budući svijet i bili smo nevjernici? Možda smo bili licemjeri i mislili prepisati, kao u školi, vjerovanje od vjernika bez iskrenog obožavanja Uzvišenog Allaha, i pripremanja za budući svijet.

Preispitajmo sami sebe kakvi smo i ukoliko smo bili licimjeri znajmo da Allaha, ne možemo prevariti i samo sebe varamo jer Uzvišeni Allah, najpravednije ocjenjuje i poznaje naša srca i naša djela.

Poziv u islama (islam da'va) se temelji se na tevhidu (monoteizam, vjera u jednog Boga) i odricanju od širka (politeizam, smatranje nekoga/nečega Allahu ravnim).

Pozivanje u vjeru islam mora biti na osnovu jasnih dokaza tj. na osnovu izvora islama iz Kur'ana i sunneta (hadisa). Svako ko poziva Allahovoj vjeri po ispravnome metodu, imat će nagradu.

Daija je osoba koja poziva u islam, tj. čini da'vu, da li to bio muškarac ili žena[5] potpuno je svejedno. Osoba, da bi se bavila da'vom, ne mora biti hafiz ili profesor niti imati ikakve titule, već može biti prosječan (običan) musliman ili muslimanka, ali pod uslovom da zna u šta poziva, tj. da ima osnovno znanje, npr. savjetuje: Hajde da klanjamo namaz, hajde da učimo/čitamo Kur'an – i to je da'va.

Pravilo islamskog poziva (islamske da've) jeste da mi ispunjavamo obaveze i da dostavljamo ljudima, a nije nam naređeno da čekamo i tražimo rezultate tog poziva.

Cilj islama je odgoj čovjeka tako da živi u skladu sa tevhidom (monoteizmom, vjerom u jednog Boga) i da ostavi poroke kao što su krađa, razvrat, kocka, droga, alkohol i slično. Islam reguliše porodicu i svaki detalj u čovjekovom života, a to se sve smatra ibadetom, tj. obožavanjem Allaha, dok se pridržavamo propisa vjere.

Svi Allahovi Poslanici, mir na njih, pozivali su u tevhid. Obraćajući se Allahovom Poslaniku Uzvišeni Allah u Kur'anu kaže: "Prije tebe nijednog poslanika nismo poslali, a da mu nismo objavili: ‹Nema boga osim Mene, zato se Meni klanjajte!'" (al-Anbija, 25). Ovaj ajet nam je ujedno i potvrda da je misija svih Allahovih Poslanika, selam na njih, bio poziv u monoteizam, odnosno u tevhid (jednoća Allaha).

Prenosi se od Halida b. Seada b. el-Asa, kada se susreo sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, pa upitao: "'U šta ti pozivaš?' Kaže: 'Pozivam te jedinom Allahu koji nema sudruga i da vjeruješ da je Muhammed Njegov rob i poslanik, zatim da se odrekneš obožavanja kamenja koje ne čuje, niti vidi, niti šteti, niti koristi i koje ne može praviti razliku između onih koji ga obožavaju i onih koji ga ne

[5] S tim što žene trebaju da djeluju i rade u užim krugovima među sestrama.

obožavaju.' Halid reče: 'Onda ja svjedočim da nema drugog božanstva koje uistinu zaslužuje ibadet mimo Allaha i da si ti Allahov poslanik.'"[6]

Poruka islama

Često čujemo u društvu da je islam vjera savršenstva, ali da muslimani nisu savršeni – i šta to znači? Razlog takvog stanja jeste što su ljudi grešna bića, daleko od savršenstva, ali to ne dovodi u pitanje ispravnost vjere islam. Ako musliman kao pojedinac čini greške, to nećemo pripisati vjeri islam, već je to djelo čovjeka.

Mediji nam uporno nameću da je islam vjera terorizma, što je apsolutno netačno. Mnoge osobe ne poznaju islam, a ono što ne poznaješ i krivo predstaviš, to i mrziš. Ako musliman kao pojedinac i pripadnik islama učini bilo kakvu grešku, za to mediji krive sljedbenike vjere islam, a kad je obrnut redoslijed i kad nemusliman, odnosno pripadnik neke druge vjere učini bilo kakvu grešku, onda se krivica ne pripisuje toj vjeri, već kažu da počinilac ima neki psihički poremećaj ličnosti. Ovo pišemo da se spozna istina, a pravdu ne tražimo jer teško je možemo zadovoljiti na ovome svijetu pa je ostavljamo za budući svijet.

Islam je jedina ispravna vjera kod Allaha. "Allahu je prava vjera jedino-islam"(ali-Imran, 19)

Prisiljavati bilo koga da prihvati islam je zabranjeno. Čak i kad bismo neku osobu prisilili u islam, takva osoba ne bi bila iskrena u vjerovanju pa samim tim Uzvišenom Allahu i islamskome društvu nisu potrebni licemjeri i izdajnici.Nema nikakve koristi ni za pojedinca ni za društvo bilo koga silom ugoniti u vjeru. Kaže Uzvišeni: "U vjeru nije dozvoljeno silom nagoniti – Pravi put se jasno razlikuje od zablude!" (el-Bekare, 256)

Čovjeku koji spozna istinu nije dozvoljeno slijediti neku drugu vjeru mimo islama. Kaže Uzvišeni: "A onaj koji želi neku drugu vjeru osim islama, neće mu biti primljena, i on će na onome svijetu nastradati." (ali-Imran, 85)

Allah je zadovoljan da nam je islam vjera. "Sada sam vam vjeru vašu usavršio i blagodat Svoju prema vama upotpunio i zadovoljan sam da vam islam bude vjera." (al-Ma'ide,3)

---

[6]Abdullah b. Abdurrahman b. Džibrin, *Kelime i šehadet,* Udruženje "Pravi put muslimana",Sarajevo, 2008.,str.17

Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem,rekao: "Doista je islam počeo kao stranac (s pojedincima) i vratiće se kao stranac onako kako je i počeo, pa blago li se strancima."(Muslim, 232(145))

“Islam vjera nam se sviđa, ali imamo prepreke da je živimo praktično. I kako ćemo sada živjeti islam i prihvatiti taj način života? Kako da se promijenimo i šta nam je činiti? Šta će nam reči društvo u kojem živimo, šta će nam reči bliža porodica, moji roditelji, braća i sestre, rođaci? Šta će mi reći komšije? Šta da radim sada? Jesam li ja prestar za toga ili sam premlad?”

Molim vas, poslušajte savjet. Budite odlučni. Potrudite se. Znajte da niko ne može živjeti vaš život i ustrajte ka cilju i ne obazirite se na društvo u kojem živite i šta će vam ko reći, a prema svima se odnosite blago i s lijepim ponašanjem. Znajte da svaki put koji izaberete ima prepreke, pa zašto onda se ne strpiti na pravom putu?! Pustite neka djela za vas govore. Niste dužni nikome objašnjavati što birate islam kao svoj način života.Kada se vremenom promijenite i kada se na vama primijeti jasna i ozbiljna namjera, društvo će vas prihvatiti takve da živite praktično vjeru islam.

Put ka islamskom znanju

Imam Buhari zabilježio je u svom Sahihu: ”Znanje je prije riječi i djela.“[7], što znači prvo saznaj, nauči, pa onda radi djela. Ne možemo raditi određena djela bez upute, tj. raditi prema prohtjevima duše.

Većini je poznato,muslimanima i muslimankama, da je prva Objava iz Kur’an “ikre” što znači “čitaj, uči”. Znanje transformiše čovjekovu osobnost i nemoj se čuditi što je prva kur’anska objava “ikre”, što znači “čitaj, uči”, jer to nije slučajnost, već mudrost našeg Stvoritelja. Imajmo na umu da rijetki spoznaju istinsko znanje.

Znanje transformiše sportistu kako da bude bolji i uspješniji. Također, znanje transformiše kuhara kada upozna posebne vještine pripreme određenog jela; znanje transformiše poslovnog čovjeka kako da najbolje posluje; naravno, najbitnije je znanje kako da obožavamo Allaha.

[7]Muhammed b. Abdulvehab, *Tri osnovna načela*, Povjereništvo za publikaciju i naučna istraživanja, Ministarstvo islamskih pitanja, vakufa, djelovanja i usmjerenja, 1430. po hidžri, str. 3

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ko krene putem traženja znanja, Allah će mu olakšati put u Džennet." (Muslim, 2699)

Zašto je to tako da nam se putem znanja olakša put ka džennetu?

Putem znanja otvaraju nam se vrata spoznaje za koja nismo znali ni da postoje; samim tim, popravljamo se i mijenjamo nabolje i to sve uz praktičnu primjenu tog znanja.

Čovjek raste dok uči i saznaje nove vještine i kako bismo imanski napredovali, stalno moramo učiti i čitati Allahovu Objavu – Kur'an, hadise Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i islamske knjige koje su pisali učeni.

Zaista nema većeg bogatstva niti blaga od islamskog znanja – ali samo ako radimo i postupamo po njemu, jer je veoma bitno tokom stjecanja znanja ujedno i praktikovati to znanje, zato što nam Allah nije objavio Kur'an da bismo ga samo čitali/učili, već da bismo i radili po njemu.

Kome je cilj povećanje znanja i učenje islamskih nauka ili učenje Kur'ana radi hvalisanja i društvenog statusa i da mu ljudi govore: Vidi kako je učen i načitan ili Mašallah, kako je dobar učač (karija) Kur'ana!, takav će u Vatru biti bačen.[8] Međutim, ako mu to nije cilj (namjera), a ljudi ga hvale, onda nema grijeha.

Znanje se uči samo radi ibadeta, tj. obožavanja Uzvišenog Allaha, a ne stječe se znanje radi hvalisanja, društvenog statusa i sl., kako nam ne bi bile uskraćene blagodati dženneta zbog pogrešnog uvjerenja ili namjere stjecanja znanja.

Prvo učimo kratka sažeta djela, knjižice i počinjemo od lahkog ka težem. Islamski učenjaci kazali su nam da svaka oblast islamskih nauka ima početnu, uvodnu knjigu, zatim srednju i na kraju obimnu knjigu, što znači da prolazimo kroz faze ili stepene postepenog traženja islamskog znanja i njegove praktične primjene. Iz navedenog shvatamo da ne trebamo imati predrasude o sitnim i sažetim djelima, jer islamski učenjaci nekada ciljano pišu sažeta djela.

---

[8] Muslim, 1905. | U dužem se hadisu kazuje o tri kategorije osoba koje će biti licem bačene u Vatru, a razlog je to što su činili velika djela, ali nisu bile iskreni u tome. Tu spadaju: "čovjek koji pogine kao šehid, a borio se da bi mu ljudi kazali kako je hrabar; čovjek koji je učio Kur'an ili stjecao znanje, a sve to radio da bi mu ljudi kazali kako je učen; čovjek koji je dijelio imetak da bi mu ljudi kazali kako je darežljiv". Ako je kazna Vatra za navedena djela, kolika li je tek nagrada kada se ista djela čine iskreno samo radi Allaha.

Četiri su osnovna principa u stjecanju islamskog znanja:

1. Doći do informacija i spoznaja, usvojiti ih;
2. Ispravno razumijeti usvojeno znanje;
3. Živjeti znanje, odnosno postupati u skladu sa naučenim;
4. Prenijeti naučeno drugima.[9]

Preporučuje se svakom muslimanu i muslimanki da imaju porodičnu biblioteku iz svih oblasti islamskih nauka pa makar to bila neka polica ili ladica sa skromnim ali korisnim djelima. Sistematski i organizovano kupujte knjige, a nemojte kupovati bez cilja, na osnovu lijepih korica.

Danas je lahko dostupno islamsko znanje, tj. dostupno je izučavanje islamskih nauka, stoga čovjek neće imati pred Allahom opravdanje kako nije znao i nije imao mogućnost naučiti, saznati.

Uzvišenom Allahu trebamo zahvaljivati na blagodatima dostupnosti islamskog znanja. Društvo je, i pored svega toga, površno, niti čita niti sluša učene te se prepušta strastima, društvenim mrežama, pjesmi i muzici, ogovaranju, gubljenju stida, provođenju vremena bez rada dunjalučkog ili ahiretskog, ne iskorištavajući blagodati znanja i ne popravljajući stanje svoje nutrine, tj. stanje imana.

Od primjera dostupnosti islamskog znanja jesu:

- štampane knjige,
- brošure i leci,
- gostovanje islamskih učenjaka koji govore o islamu skoro u svakome gradu u BiH,
- islamske elektronske knjige,
- veb-portali,
- audio- i video- islamska predavanja,
- društvene mreže na kojima nam učeni pišu i uživo nam se obraćaju,
- slikovne poruke (online kartice) islamskog sadržaja i slično.

Iz navedenog smo govora mogli shvatiti i razumjeti da je ovo vrijeme procvata islama kada je znanje lahko dostupno uz prisutnost mnogih vjerskih udruženja, ali je i pored toga, prisutno neznanje. Razlog tome jeste nedovoljna prisutnost praktičnog učenja i rađenja, tj. neprimjenjivanje naučenog, a to je do nas i naših

[9] Vedad Mustedangić, *Vodič za izučavanje islamskih nauka*, izdavač: autor, Velika Kladuša, 2022, str. 11

srca, tj. do našeg nemara, a ne do nedostupnosti islamskog znanja. Možda je upitanju prezasićenost informacijama, ali to nije i ne smije biti razlog našeg udaljavanja od učenja vjere islam.

Zašto se ugledati na naše dobre prethodnike (selefus-salihin) u tumačenju i razumijevanju vjere (islamskog znanja – nauke)?

Naši dobri prethodnici (selefus-salihin) jesu tri najodabranije generacije muslimana, a to su: ashabi[10], tabi'ini i tabi-tabi'ini. Dužni smo se ugledati na naše dobre prethodnike (selefus-salihin) u tumačenju i razumijevanju vjere. Navedene generacije pohvaljene su i spomenute u kur'anskim i hadiskim izvorima i zato se ugledamo na njih i njihovo tumačenje i razumjevanje vjere.

Ibn Mesud, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Najbolji su oni koji žive u mom stoljeću, zatim oni koji slijede, potom oni koji slijede." (Buhari i Muslim)

Kada kažemo za nekoga da je *selefija*, to znači da se ugleda na dobre prethodnike (selefus-salihin) u tumačenju i razumijevanju vjere, što nam ukazuje da je *selefizam*[11] metod u shvatanju i primjeni vjerskih načela, doktriniranih i praktičnih.

Riječ *selef* znači prethodnik nečemu[12], za nešto što je bilo i prošlo vremenski, a kada se ovaj termin spominje u vjerskim tekstovima, misli se na naše dobre prethodnike (selefus-salihin).

Iz navedenoga govora možemo razumjeti da moramo zauzeti umjereni stav, a ne se odricati selefijskog tumačenje vjere. Onaj ko se odrekne dobrih prethodnika (selefus-salihin), taj se odrekao i Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, jer bez selefijskog tumačenja vjere daleko možemo zalutati od istine i uzimati pogrešno i moderno tumačenje islama za koje nema utemeljenja u Kur'anu i sunnetu (hadisu) a, primjer takvog modernog tumačenja islama, jeste, sekta *Kuranije*, koja poriče hadis (sunnet) Allahov Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kao izvor islama.

---

[10]Ashabi su drugovi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koji su ga vidjeli i živjeli u njegovom vremenskom periodu, dok su tabi'ini generacija nakon njih, a nakon njih dolazi generacija tabi-tabi'ina.

[11]Safet Kuduzović, *Osnove islama – olakšano poimanje temelja vjere*, Stichting Hidžra, Sarajevo,2019, str. 51

12Safet Kuduzović, *Osnove islama – olakšano poimanje temelja vjere*, Stichting Hidžra, Sarajevo,2019, str. 50

Sve su islamske nauke nastale i razvile se iz postojećih i navedenih izvora (Kur'an i sunnet) radi lakšeg razumijevanja vjere. U nastavku ovoga teksta nabrojat ćemo islamske nauke i kazat ćemo koji je to predmet njihovog proučavanja:

- *Akida*[13] je islamska nauka koja se bavi islamskim vjerovanjem, tj. imanskim ruknovima/šartovima.
- *Fikh* je islamska nauka koja se bavi islamskim pravom (spoznaja naređenog (halal) i zabranjenog (haram) što uključuje nasljedno pravo, bračno pravo,propis trgovine i ostala pitanja, kao i vjerske obrede, tj. islamski ruknovi/šartovi, osim kelimei-šehadeta, jer on spada u oblast akide[14].
- *Hadis* je islamska nauka koja se bavi razumijevanjem govora Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.
- *Ahlak* (narav, moral, ćud) ili *edeb* (lijepo ponašanje, odgoj) islamska je nauka koja se bavi moralom, lijepim i odgojnim ponašanjem.
- *Sira* je islamska nauka koja se bavi proučavanjem biografije Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.
- *Tefsir* je islamska nauka koja se bavi tumačenjem Kur'ana.

---

[13] Ili množina *akaid*.

[14] Kako je kazao imam Ebu Hanifa: *fikhul-ekber*, tj. *najveći fikh* jeste djelo o temeljnim pitanjima vjere iz oblasti akide i to je, ustvari, knjiga *El-fikhul-ekber* čiji je autor Ebu Hanifa. Nemojte da vas zbuni naziv *najveći fikh* – a to je djelo iz *akide*, a ne iz *fikha*. Za ovo djelo smo saznali od prof. *Sead Jasavić* putem direktnog *pitanja* na društvenim mrežama, dok nam je prof. *Aldin Poturković* objasnio da kelime i šehadet ne pripada *fikhu,* kao ostali islamski ruknovi/šartovi već pripada *akidi*.

Ebu Hanifa osnivač je pravne škole (mezheba) koji je poznat kao hanefijski mezheb, koji je najviše zastupljen u BiH. Preporučuje se čitanje knjige *Na vagi hanefijskog mezheba* autora Dževada Gološa, (Mostar, 2015), koja tretira pitanja koliko se to kod nas u BiH radi u skladu hanefijskog mezheba, naravno da smo knjigu izučili i pročitali, nakon čega ćemo vidjeti da se skoro nikako ili slabo radi po hanefijskom mezhebu, već se radi po raznim novotarijama i krše se islamski propisi pod parolom: Ovo je Hanefijski mezheb!

Mezhebi su pravne škole u razumijevanju vjere te postoje četiri poznata mezheba:

1. Hanefijski mezheb – Imam Ebu Hanifa
2. Šafijski mezheb – Imam Šafija
3. Malikijski mezheb – Imam Malik
4. Hanbelijski mezheb – Imam Ahmed ibn Hanbel

Čvrsto se držimo Kur'ana i sunneta i nemojmo se previše vezati za bilo koji mezheb, tj. pravnu školu, poštujmo sve pravne škole, neka je naš mezheb ono što se poklapa sa Kur'anom i sunnetom i neka je svaki mezheb naš mezheb.

Naravno, postoje i druge islamske nauke, ali ove navedene osnovne su nauke, dok su ostale pomoćne nauke. Postoje nauke poput tedžvida i sl., koje su vezane za učenje Kur'ana, a Kur'an je, naravno, primarni izvor islama. Pored navedenih, tu su i arapski jezik, historija islama, islamsko misionarstvo (islamska da'va) itd.

Lijepo bi bilo čitati historiju islama, a pored toga se preporučuje učenje arapskog jezika, jer je to jezik Kur'ana i svih islamskih nauka. Naravno, učit će onaj ko ima tu mogućnost, jer znamo u praksi da ne može svaki musliman i muslimanka naučiti arapski jezik, a Allah nikoga ne opterećuje preko njegove mogućnosti.[15]

Islamske smjernice

Bera'a b. Azib prenosi od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: „Čovjek kada umre, u kaburu će mu biti postavljena pitanja od strane dva snažna meleka. Vjernici odgovaraju na kaburska pitanja na sljedeći način:

- ➢ 'Ko ti je Gospodar?' – 'Moj Gospodar je Allah!'
- ➢ 'Koja ti je vjera?' – 'Moja vjera je islam!'
- ➢ 'Ko ti je poslanik, tj. koji vam je čovjek poslan?' – 'Moj poslanik je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem!'

Nakon ova tri pitanja bit će pitan:

- ➢ 'I kako si saznao tj. kakvo ti je vjerovanje?' Odgovorit će: 'Čitao sam Allahovu knjigu i vjerovao u ono što piše.'"

Također, spomenut ćemo da će nevjernici i licemjeri na kaburska pitanja odgovarati na sljedeći način:

- ➢ „'Ko ti je Gospodar?' – 'Ah, ah, ne znam! (Čuo sam, narod je nešto govorio.)
- ➢ 'Koja ti je vjera?' – 'Ah, ah, ne znam!'
- ➢ 'Ko ti je poslanik, tj. koji vam je čovjek poslan?' – 'Ah, ah, ne znam!'"

Za nevjernike i licemjere nakon ova tri pitanja ne spominje se u hadisu sljedeći dodatak:

- I kako si ti to saznao tj. kakvo ti vjerovanje?

[15]Preporuka učenje arapskog jezika, a ne obaveza jer bi to bio teret ljudima. Hvala Allahu, pa, nas ne opterećuje preko naših mogućnosti.

- Vjerovatno je razlog zašto se ne spominje ovaj dodatak u hadisu to što za nevjerstvo u Allaha nisu potrebni dokazi i izvori tj. nepostoje jer oni ne vjeruju i nemaju upute i objave.

I ova pitanja poznata su kao "tri kaburska pitanja"[16]

Iz hadisa izvodimo sljedeće smjernice:

- *Prva smjernica* – Spoznaj Gospodara
- *Druga smjernica* – Spoznaj vjeru
- *Treća smjernica* – Spoznaj Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem
- *Četvrta smjernica* – Spoznaj izvore vjere

U nastavku teksta sažeto je objašnjenje smjernica.

Prva smjernica

Spoznaj Gospodara

Naš je Gospodar Uzvišeni Allah.

"Tebe, Allaha, Gospodara svjetova, hvalimo" (al-Fatiha, 1)

Druga smjernica

Spoznaj vjeru

Islam je jedina ispravna vjera kod Allaha. "Allahu je prava vjera jedino islam..."(ali-Imran, 19)

Stepeni vjere, na osnovu hadisa, su: islam, iman, ihsan (vidi tekst: *Stepeni vjere: Islam, iman, ihsan* str. 25)

Treća smjernica

Spoznaj Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem

Naš je poslanik Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, kojeg treba uzeti za uzora, voljeti ga i slijediti. "Muhammed nije roditelj nijednome od vaših ljudi, nego je Allahov poslanik i posljednji vjerovjesnik - a Allah sve dobro zna." (al-Ahzab, 40)

Četvrta smjernica

Spoznaj izvore vjere

Dužni smo se pokoriti Gospodaru – Uzvišenom Allahu, tj. slijediti Njegovu Knjigu – Kur'an, zatim se pokoriti Allahovom Poslaniku Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, i slijediti njegov sunnet (hadis) – a navedene nam izvore pojašnjavaju učeni, tj. islamski učenjaci – i to sve u skladu s ajetom: "O vjernici, pokoravajte se Allahu i

---

[16]Abdullah b. Ahmed Ali Allaf el-Gamidi, *Iz kabura u Džennet ili Džehennem*,Visoki saudijski komitet za pomoć BiH,Sarajevo, 2001/1442, hadis na str. 14-17

pokoravajte se Poslaniku i predstavnicima vašim. A ako se u nečemu ne slažete, obratite se Allahu i Poslaniku, ako vjerujete u Allaha i u onaj svijet; to vam je bolje i za vas rješenje ljepše." (an-Nisa, 59)

Povezanost islamskih nauka s pitanjima (smjernicama) vjere

U nastavku ovoga teksta pokazat ćemo vam *tabelarni prikaz* povezanosti islamskih nauka i navedenih pitanja vjere, koja su spomenuta u hadisu Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

Tabelarni prikaz 1:

Tri pitanja vjere:	Islamske nauke koje obuhvataju pitanja:
1. Gospodar Allah (Allahov govor – Kur'an)	*tefsir*
2. vjera islam (islam, iman, ihsan)	*akida, fikh*
3. Allahov Poslanik Muhammed, s.a.v.s. (*sunnet* – praktična primjena hadisa)	*hadis, sira, ahlak*

Kratko objašnjenje tabele br. 1

Tefsir je tumač Kur'ana, a nauku vežemo za prvo pitanje iz tabele, tj. Allahov govor – Kur'an. Ranije smo kazali da je *akida* nauka koja se bavi islamskim vjerovanjem, tj. imanskim ruknovima te tu nauku vežemo za drugo pitanje iz tabele, tj. pitanje vjere kao i *fikh* – islamsku nauku koja se bavi vjerskim obredima tj. islamskim ruknovima (pitanjima vjere), dok se *hadis* i *sira* vežu za treće pitanje iz tabele, tj. za Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

Ahlak ili moral Allahovog Poslanika jeste Kur'an[17] te navedenu nauku vežemo za treće pitanje iz tabele, jer time slijedimo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, tj. sunnet a znamo da je Allahov Poslanik,sallallahu alejhi ve sellem, slijedio Kur'an te *ahlak* možemo vezati i za prvo pitanje iz tabele, ali smo u tabeli prikazali samo za treće pitanje.

[17]Upitana je Aiša, radijallahu anha, kakav je moral bio Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa je rekla: "Njegov moral (ahlak) bio je Kur'an." (Muslim, 746)

Tabelarni prikaz 2:

4. objašnjenje izvora islama – Kur'ana i sunneta (hadisa), koje objašnjavaju islamski učenjaci	*akida, fikh, hadis, ahlak, sira i tefsir*

Kratko objašnjenje tabele br. 2

Prosječnom (običnom) muslimanu i muslimanki može biti zbunjujuće kojoj islamskoj nauci pripadaju sljedeća pitanja: kupoprodaja (trgovina), bračno pravo, hidžab žene muslimanke te pitanja poput srčanog vjerovanja u Allaha i pitanja propisa obavljanja namaza, kao i ostala svakodnevna pitanja iz našeg života. Odgovor na spomenuta pitanja jednostavan je – pripadaju Kur'anu i sunnetu (hadisu). Drugim riječima, ne treba se zamarati kojoj islamskoj nauci pripadaju pitanja iz naše svakodnevnice, već je dovoljno slijediti Kur'an i sunnet (hadis). Ranije smo kazali da su se islamske nauke razvile kako bi nam olakšale razumijevanje i izučavanje vjere i da se islamskim naukama bave učeni, a nastale su i razvile se iz Kur'ana i sunneta (hadisa).

Islamske smjernice

- *Prva smjernica* – Spoznaj Gospodara
- *Druga smjernica* – Spoznaj vjeru
- *Treća smjernica* – Spoznaj Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem
- *Četvrta smjernica* – Spoznaj izvore vjere

Prva smjernica

Spoznaj Gospodara

Iman – vjerovanje u Uzvišenog Allaha

Iman – vjerovanje u Uzvišenog Allaha obuhvata sljedeće:

- Vjerujemo da je samo Allah Stvoritelj i Gospodar svega (tevhidur-rububijje);
- Vjerujemo da se samo Allahu može ibadet činiti (tevhidul-uluhijje);
- vjerujemo da samo Allahu pripadaju imena i svojstva savršenstva (tevhidul-esmai ves-sifat).

Vjerujemo da je samo Allah Stvoritelj i Gospodar svega *(tevhidur-rububijje)*

Naš Gospodar je Allah: "Tebe, Allaha, Gospodara svjetova, hvalimo" (el-Fatiha,1).

Vjerujemo da je samo Allah Stvoritelj i Gospodar svega i oprskrbitelj. Naš je Gospodar Allah, Koji je stvorio Sunce, Mjesec, zvijezde, planine, drveće, životinje i ljude. "Zar ne znaš da se i oni na nebesima i oni na Zemlji Allahu klanjaju, a i Sunce, i Mjesec, i zvijezde, i planine, i drveće, i životinje, i mnogi ljudi, a i mnogi kaznu zaslužuju…" (el-Hadždž, 18)

Prenosi se da je jedna grupa idolopoklonika došla iz Indije želeći razgovarati s islamskim učenjakom Ebu Hanifom o postojanju Uzvišenog Allaha. Obećao im je da se nađu poslije dan ili dva, pa su mu došli. Pitali su: "Šta ti kažeš?" Odgovorio je: "Vidio sam veliku lađu kako siječe valove Tigrisa bez kormilara, natovarena teškim teretom. Nakon određenog vremena lađa se sama zaustavila na obali, a sve stvari su se iskrcale na obalu bez ičije pomoći." "O tome razmišljaš?", upitaše. Reče: "Da!" Odgovoriše: "Ti onda nemaš ni trunke razuma! Da li je normalno da dođe brod bez vodiča, usidri se i otplovi?! To je neshvatljivo." Ebu Hanife reče: "To ne shvatate, a shvatate da su ova nebes bez stubova, Sunce, Mjesec, zvijezde, planine, drveće, životinje i ljudi, svi bez Stvoritelja! Kako to shvatate i prihvatate?!"[18]

18Abdul-Medžid Aziz ez-Zindani, Jednoća Stvoritelja, Visoki saudijski komitet za pomoć BiH, Sarajevo, 2001/1422.

"Allah je stvoritelj nebesa i Zemlje; On spušta s neba kišu i čini da pomoću nje rađaju plodovi kojima se hranite; i daje vam da se koristite lađama koje plove morem voljom Njegovom, i daje vam da se rijekama koristite;i daje vam da se koristite Suncem i Mjesecom, koji se stalno kreću, i daje vam da se koristite noći i danom;" (Ibrahim,32-33)

Upitan je jedan beduin: "Kako si spoznao svoga Gospodara?" Odgovorio je: "Trag na putu upućuje da je neko prolazio, a izmet ukazuje na devu. Nebesa puna zvjezdanih puteva i Zemlja sa širokim stazama, i more sa ogromnim talasima, zar ne upućuju na Onoga Koji sve čuje i sve zna?!"[19]

"To vam je, eto, Allah, Gospodar vaš, Stvoritelj svega, drugog boga osim Njega nema, pa kuda se onda odmećete? Tako su se odmetali i oni koji su Allahove dokaze poricali.Allah vam je učinio Zemlju prebivalištem, a nebo zdanjem, i On vam obličje daje i likove vaše čini lijepim, i jelima vas opskrbuljuje ukusnim. To je Allah, Gospodar vaš, i neka je uzvišen Allah, Gospodar svjetova!" (el-Mu'min,62-64)

Vjerujemo da se samo Allahu može ibadet činiti
(tevhidul-uluhijje)

Naš Gospodar je Allah, koji je Jedini istinski Bog, koji nema sudruga i Jedini koji zaslužuje da Mu se čini ibadet tj. da se obožava. "Tebi se klanjamo i od Tebe pomoć tražimo!" (el-Fatiha,4).

Džabir, radijallahu anhu, prenosi da je neki čovjek došao Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, te ga upitao: "Koji postupci su obavezujući?[20]" Odgovorio je: "Ko umre, ne pripisujući Allahu ništa, ući će u džennet, a ko umre pripisujući Mu nešto, ući će u Vatru!" (Muslim)[21]

- Ne pripisujući Allahu ništa tj. da ispoljava tevhid.
- Pripisujući Mu nešto tj. ispoljava širk.

U uvodnome dijelu govorili smo o *tevhidu i širku.* (vidi tekst: *Razmisli zašto postojimo?!* str. 5)

[19]Abdul-Medžid Aziz ez-Zindani, *Jednoća Stvoritelja*, Visoki saudijski komitet za pomoć BiH,Sarajevo,2001/1422.

[20] Povlače za sobom nagradu ili kaznu.

[21]Muslim b. el-Hadždžadž el-Kušejri, *Muslimova zbirka hadisa s komentarom* I, Islamski pedagoški fakultet u Zenici, Centar za proučavanje orijentalne civilizacije i kulture, Zenica i Novi Pazar,2015. str. 248

Vjerujemo da samo Allahu pripadaju imena i svojstva savršenstva *(tevhidul-esmai ves-sifat)*

Allah ima lijepa imena (esmaul-husna) i svojstva (sifate) te smo dužni vjerovati u lijepa imena i svojstva našega Gospodara, u njihovom stvarnom značenju i sve što je došlo o njima u Allahovoj knjizi i sunnetu Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, onako kako je Allah sebe opisao ili kako Ga je opisao Njegov Poslanik, salallahu alejhi ve sellem.[22]

Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Allah ima 99 imena, stotinu manje jedan, ko ih nauči i po njima postupa, uči će u Džennet, Allah je vitr (nepar) i voli vitr." (Buhari i Muslim)

Neka lijepa Allahova imena su: er-Rahman (Milostivi), es-Semi'a (Onaj koji sve čuje), el-Besir (Onaj koji sve vidi), el-Aziz (Silni), el-Hakim (Mudri) i druga imena.[23]

Vjerujemo:

1. bez alegoričnog tumačenja (et-tahrif), tj. bilo kakvog iskrivljenog tumačenja;
2. bez negiranja nekog od imena ili svojstava (et-ta'til);
3. bez pokušaja i razmatranja da se dokuči suština (kakvoća) Allahovih imena i svojstava (et-tekjif);
4. bez uporeďivanja Njegovih imena i svojstava s bilo čime (et-temsil).[24]

Primjera radi, Allah ima lice, a mi to ne tumačimo iskrivljeno: da ima lice, (et-tahrif) niti negiramo da Allah ima lice, (et-ta'til); niti pokušavamo razumjeti kakvoću i kakvo je to Allahovo lice,(et-tekjif); niti uporeďujemo Allahovo lice s licem Njegovih stvorenja, jer Allahu nije ništa slično.(et-temsil).Kazano je u hadisu da će vjernici biti nagrađeni u džennetu gledanjem u Allahovo lice.

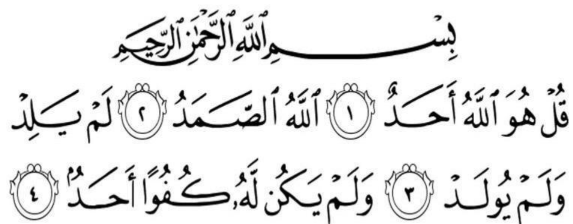
[22]Abdulaziz ibn Muhammed Alu Abdullatif, *Tevhid za omladinu i početnike*, islamhouse, 2015/1436, str. 37-38

[23]Abdulaziz ibn Muhammed Alu Abdullatif, *Tevhid za omladinu i početnike*, islamhouse, 2015/1436. str. 37-38

[24]Edin Redžepović, tekst „Vjerovanje u Allaha", *Islamski informativni časopis El-Asr*, broj 97, Nederland/Holandija, Stichting Hidžra, juli/august 2020/1441.

Idolopoklonici su rekli Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: “Navedi nam rodoslovlje svoga Gospodara“

Idolopoklonici su rekli Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: “Navedi nam rodoslovlje svoga Gospodara“, pa je Allah objavio suru el-Ihlas, koja je poznata kao *Kul-huvallahu ehad* zbog početnih ajeta iz sure.

Prijevod sure el-Ihlas jeste:

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog! “Reci: 'On je Allah – Jedan! Allah je Utočište svakom! Nije rodio i rođen nije, i niko Mu ravan nije!'"

Tefsir, odnosno tumačenje ove sure jeste:[25]

“Reci: 'On je Allah – Jedan!' “ znači: "On je Jedan i Jedini Koji nema Sebi ravna, Koji nema nikakva sudruga ni pomoćnika i Kome nije niko sličan."

“Allah je utočište svakom!” znači: "kod Njega utočište traže sva stvorenja, da od Njega mole i traže ono što im je potrebno, da za Njega kažu da je Gospodar Koji nema unutrice, da ne jede, ne pije te da je Vječan, za razliku od svojih stvorenja."

“Nije rodio i rođen nije” znači: "On nema ni djeteta ni roditelja ni družice"

“i niko Mu ravan nije!“ znači: "među Svojim stvorenjima nema nikog ko bi se s Njim mogao porediti, niti bliskog koji bi Mu bio ravan. Suviše je On Uzvišeni da bi Mu nešto takvo dolikovalo!"

Vrijednost zikra

Zikri (Spominji i sjećaj se Allaha). Zikrove treba izgovarati s ubjeđenjem, tj. da vjeruješ u to.

[25]Muhammed Nesib er-Rifa’i, *Tefsir ibn Kesir,* drugo izdanje,Visoki saudijski komitet za pomoć BiH, Sarajevo, 2002/1423. str. 1545.

Ebu Musa el-Eš'ari, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Onaj ko spominje svoga Gospodara i onaj ko Ga ne spominje poput su živoga i mrtvoga čovjeka." (Buhari, 6407)

"Gospodar vaš je rekao: 'Pozovite Me i zamolite, Ja ću vam se odazvati.' " (el-Mu'-min, 60)

"Sjećajte se vi Mene, i Ja ću se vas sjetiti, i zahvaljujte Mi, i na blagodatima Mojim nemojte neblagodarni biti!" (el-Bekare, 152)

Šejhul-islam Ibnu Tejmijje, rhm., rekao je: "Spominjanje Allaha jeste za srce ono što je voda za ribu. I šta se desi s ribom kada je izvadite iz vode?"[26]

Mahul je rekao: "Spominjanje Allaha znak je zdravlja, a spominjanje ljudi jeste poput bolesti."[27]

Saznali smo:

Iman – vjerovanje u Uzvišenog Allaha obuhvata sljedeće:

- Vjerujemo da je samo Allah Stvoritelj i Gospodar svega (tevhidur-rububijje);
- Vjerujemo da se samo Allahu može ibadet činiti (tevhidul-uluhijje);
- Vjerujemo da samo Allahu pripadaju imena i svojstva savršenstva (tevhidul-esmai ves-sifat).

Prva smjernica·**Spoznaj Gospodara**

Čovjek će biti pitan u kaburu "Ko ti je Gospodar?". ‣ **Istraži detaljnije!**

Saznaj više i detaljnije o Allahu, našem Gospodaru, bilo to putem literature ili putem predavanja islamskih učenjaka. Nemoj se zadovoljiti s ovim što smo kazali, već nastavi dalje učiti i graditi svoja uvjerenja. Sjećaj se Allaha i spominji Ga, tj. čini zikr.

[26] Ahmed Ferid, Čišćenje duše prema prvim izvorima, Libris,Sarajevo, 2005, str. 37

[27] Ahmed Ferid, Čišćenje duše prema prvim izvorima, Libris,Sarajevo, 2005, str. 38

Druga smjernica

Spoznaj vjeru

Naša je vjera islam

Naša je vjera islam. Historijski gledano, vjera islam nastala je nakon judaizma i kršćanstva, i to u VII vijeku. Vjerski gledano, i prvi čovjek na zemlji pokoravao se Jednom Bogu; a prvi je čovjek Adem, alejhis-selam. Ipak, konačna verzija vjere islam, tj. period kada se upotpunila jeste nakon poslanstva Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem.[28]

Etimološki, imenica *islam* izvedena je iz glagola *esleme*[29] što znači dobrovoljna predanost Allahovoj volji. Pripadnici islama su muslimani. Muslimani i muslimanke su braća i sestre po vjeri.

Riječ *musliman* dolazi od glagola *esleme – juslimu*[30] *što* znači potčiniti se i pokoriti se tj. predati se islamu; a ranije smo kazali da je islam dobrovoljna predanost Allahovoj volji, što bi značilo *islam i musliman* jeste pokoriti se dobrovoljno i predati se Allahu.

Ranije smo govorili o vjeri islam u uvodnom dijelu (vidi tekst: *Poruka islama* str. 9)

---

[28]Grupa autora, *Ilmihal, islamski priručnik*, NVO "Put sredine", Novi Pazar, 2017, str. 13

[29]Grupa autora, *Ilmihal, islamski priručnik*, NVO "Put sredine", Novi Pazar, 2017, str. 13

[30]Muhammed Jusri, *Sažeti prikaz islamskog vjerovanja – smjernice, postulati i pravila*, udruženje „Etika", Zenica, 2018, str. 22 (preuzeto iz fusnote iz navedene knjige)

Stepeni vjere: Islam, iman, ihsan

Stepeni su vjere islam, iman i ihsan, a o stepenima vjere nam kazuje hadis koji je poznat kao "Džibrilov hadis"[31]; u njemu se kazuje o islamu, imanu i ihsanu.[32]

Islam je da svjedočiš da nema istinskog božanstva dostojnog obožavanja osim Allaha i da je Muhammed Allahov Poslanik, da uspostavljaš namaz, da izdvajaš zekat, da postiš ramazan i da obaviš hadždž, ako si to u mogućnosti da učiniš.

Iman je da vjeruješ u Allaha, Njegove meleke, Njegove knjige, Njegove poslanike, Sudnji dan i da vjeruješ u odredbu (kader), dobru i lošu.

Ihsan je da obožavaš Allaha kao da ga vidiš, jer, iako ti Njega ne vidiš, On tebe vidi.

Kratko objašnjenje o islamskim ruknovima

Islam je da svjedočiš da nema istinskog božanstva dostojnog obožavanja osim Allaha i da je Muhammed Allahov Poslanik

Kelimei-šehadet temelj je islama. Da bi se neko smatrao muslimanom, tj. da bi prihvatio islam, mora izgovoriti dva šehadeta, tj. dva svjedočenja.[33]

Prvi dio šehadeta jeste o Allahovoj jednoći (tevhid), dok drugi dio šehadeta jeste da je Muhammed Allahov Poslanik. Izgovaranjem riječima kelimei-šehadet, ulazimo u islam, naravno, uz srčanu potvrdu iz iskrenog ubjeđenja i znanja.

Kelimei-šehadet glasi:

اَشْهَدُ اَنْ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللّٰهُ
وَاَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

---

[31]Ovaj hadis o islamu, imanu i ihsanu jeste poznat kao "Džibrilov hadis" iz tog razloga što je melek Džibril, Allahovom voljom, podučavao Allahovog Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i njegove ashabe o navedenim pitanjima vjere.

[32]Muslim,8.

[33] Safet Kuduzović, *Fetve – pravne decizije*, Stichting Hidžra,Sarajevo, 2009, str.51

EŠHEDU EN LA ILAHE ILLALLAH VE EŠHEDU ENNE MUHAMMEDEN ABDUHU VE RESULUHU. Što u prijevodu znači: "Svjedočim da nema drugog boga osim Allaha i svjedočim da je Muhammed Allahov rob i Poslanik."

"La ilahe illallah" znači da nema istinskog boga osim Allaha. "La ilahe illallah" u sebi sadrži i negaciju i potvrdu. Negira božanstvenost svakoga mimo Allaha, dok potvrđuje božanstvenost samo Allaha.

"Muhammeden resulullah" znači da je Muhammed Allahov Poslanik.

Dužni smo se pokoravati njegovim naredbama i kloniti se njegovih zabrana i da robujemo Allahu onako kako nam je On naredio i objasnio.

Islam je da uspostavljaš namaz

Namaz je veza između roba i Gospodara, tj. čovjeka i Allaha. Dužni smo klanjati namaz čak i ako smo na putu ili bolesni.

Allah nas je zadužio s pet dnevnih namaza i to:

1. sabah-namazom,
2. podne-namazom,
3. ikindija-namazom,
4. akšam-namazom
5. i jacija-namazom.

O namazu, uz Allahovu pomoć, posebno ćemo govoriti u narednim stranicama. (vidi tekst: *Dođite na namaz, dođite na spas!,* str. 47)

Islam je da izdvajaš zekat

Zekat je arapska riječ koja označava čišćenje, rast, napredovanje. U praksi muslimana zekat označava čišćenje imetka od nečistoća kao pripreme za njegov rast, napredak i uvećavanje.[34]

Zekat je materijalna obaveza muslimana koji posjeduju nisab na imetak, a koji ispunjava određene uslove.[35]

---

[34]Elnur Salihović, *Kako obračunati zekat?*, Rijaset Islamske zajednice u BiH, 2010, str. 3

[35]Grupa autora, *Islamsko znanje*, Visoki saudijski komitet za pomoć BiH, Sarajevo, 2001/1422, str. 220

Nisab je određena vrijednost ili količina imovine koju pojedinac treba posjedovati tokom godine dana da bi podlijegala obavezi zekata. Nisab podrazumijeva vrijednost ili količinu imovine koja prelazi osnovne životne potrebe.[36] Osoba koja ne posjeduje nisab nije dužna davati zekat.

Islam je da postiš ramazan

Ramazanski post suzdržavanje je od svega što ga kvari; od zore pa do zalaska sunca. Post kvari sljedeće: jelo, piće, pušenje, spolni odnos i slično.[37]

U zadnjih deset dana mjeseca ramazana nalazi se noć lejletul-kadr i to je noć bolja od hiljadu mjeseci. Lejletul-kadr neparna je noć i može biti 21, 23, 25, 27. ili 29. Zastupljeno je i poznato mišljenje da je to, najvjerovatnije, 27. noć ramazana.[38]

Cilj ramazanskog posta kao Allahovog propisa jeste da budemo bolje osobe i bogobojaznije. Lijepo je provesti mjesec ramazana klanjajući dobrovoljni namaz, teravih-namaz (teravija), te se posvetiti čitanju/učenju Kur'ana. Propuštene dane ramazanskog posta treba nadoknaditi, tj. napostiti.

Islam je da obaviš hadždž ako si u mogućnosti to učiniti

Hadždž je posjeta Kabi u Mekki radi određenih vjerskih obreda, u danima kada je vrijeme hadždža.[39]

Obredi hadždža obavljaju se između 8. i 13. dana mjeseca zul-hidždžea. To je posljednji mjesec lunarne godine u islamskom kalendaru.[40]

---

[36] Elnur Salihović, *Kako obračunati zekat?* Rijaset Islamske zajednice u BiH, 2010, str. 7

[37] Muharem Štulanović, *Ramazanski post*, Visoki saudijski komitet za pomoć BiH, Sarajevo,1998/1418, str. 7

[38] Muharem Štulanović, *Ramazanski post*, Visoki saudijski komitet za pomoć BiH, Sarajevo,1998/1418, str. 24-25

[39] Grupa autora, *Islamsko znanje*, Visoki saudijski komitet za pomoć BiH, Sarajevo, 2001/1422, str. 229.

[40] Grupa autora, *Ilmihal, islamski priručnik*, NVO "Put sredine", Novi Pazar, 2017, str. 226.

Iman je da vjeruješ u Allaha

Iman – vjerovanje u Uzvišenog Allaha, obuhvata sljedeće:

- vjerujemo da je samo Allah Tvorac i Gospodar svega (tevhidur-rububijje);
- vjerujemo da se samo Njemu može ibadet činiti (tevhidul-uluhijje);
- vjerujemo da samo Njemu pripadaju imena i svojstva savršenstva (tevhidul-esmai ves-sifat).[41]

Iman je da vjeruješ u Njegove meleke

Meleki su dio gajba, tj. nevidljivog svijeta. To su Allahu pokorna stvorenja bez božanskih osobina. Meleki su stvoreni od svjetlosti (nura) i Allah je njima podario snagu kako bi mogli izvršavati naredbe i pokoravati se Njegovoj volji.[42]

Melek Džibril zadužen je za Allahove objave. Mikail je zadužen za spuštanje kiše i biljni svijet na Zemlji. Israfil je zadužen da puhne u rog prilikom nastupanja Sudnjega dana i prilikom proživljenja stvorenja. Melek smrti zadužen je da uzima duše prilikom smrti i tako dalje. Dakle, svaki melek ima svoju funkciju, a ovo je samo jedan dio pobrojanih meleka.[43] Također, da naglasimo da meleka ima mnogo i njihov broj samo Uzvišeni Allah zna.

Iman je da vjeruješ u Njegove knjige

Vjerovanje u Allahove knjige i objave jeste ubjeđenje da je Allah Uzvišeni spuštao knjige svojim poslanicima kao milost i uputstvo.[44]

---

[41]Muhammed Nuajm Jasin, *Iman: temelji – suština – negacija*, Visoki saudijski komitet za pomoć BiH, Sarajevo, 2001/1442, str. 17

[42]Meša'il Rašid ed-Debbas, *Korisna predavanja iz islamskog vjerovanja*, Poziv Istine,Rožaje 2019, str. 73

[43]Meša'il Rašid ed-Debbas, *Korisna predavanja iz islamskog vjerovanja*, Poziv Istine,Rožaje 2019, str. 74

[44]Meša'il Rašid ed-Debbas, *Korisna predavanja iz islamskog vjerovanja*, Poziv Istine,Rožaje 2019, str. 75

Kur'an je objavljen Poslaniku Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, Tevrat je objavljen Musau, alejhi selam, Indžil Isau, alejhi selam, Zebur Davudu, alejhi selam. Sve Allahove knjige izgubljene su i krivotvorene, osim Kur'ana.[45]

Iman je da vjeruješ u Njegove poslanike

Resul ili poslanik označava osobu koja je poslana da dostavi nešto. Allahovi su poslanici oni kojima je Uzvišeni Allah poslao šerijat (vjerozakon) kojeg oni dalje dostavljaju ljudima.[46]

Najodabraniji Allahovi poslanici (ulul-'azm) su: Muhammed, Ibrahim, Musa, Isa, Nuh, neka je na sve njih Allahov mir i spas.[47]

Poslanici su ljudi i nemaju osobine božanstva ili gospodarstva.

Iman je da vjeruješ u Sudnji dan

Vjerovanje u Sudnji dan obuhvata troje:

- vjerovanje u proživljenje;
- vjerovanje u polaganje računa (nagrada ili kazna);
- vjerovanje u postojanje dženneta i džehennema, a to su vječna boravišta za stvorenja.[48]

Vjerovanje u Sudnji dan obuhvata i život nakon smrti:

- kabursko iskušenje (pitanja: Ko ti je Gospodar? Koja ti je vjera? Ko ti je poslanik?) i
- kabursko uživanje ili kaznu.[49]

Uživanje i kazna dolazi shodno stanju osobe, tj. da li je vjernik ili nevjernik.

---

[45]Meša'il Rašid ed-Debbas, *Korisna predavanja iz islamskog vjerovanja*, Poziv Istine,Rožaje 2019, str. 76

[46]Meša'il Rašid ed-Debbas, *Korisna predavanja iz islamskog vjerovanja*, Poziv Istine,Rožaje 2019, str. 78

[47]Meša'il Rašid ed-Debbas, *Korisna predavanja iz islamskog vjerovanja*, Poziv Istine,Rožaje 2019, str. 82

[48]Meša'il Rašid ed-Debbas, *Korisna predavanja iz islamskog vjerovanja*, Poziv Istine,Rožaje 2019, str. 85-88

[49]Meša'il Rašid ed-Debbas, *Korisna predavanja iz islamskog vjerovanja*, Poziv Istine,Rožaje 2019, str. 90

Iman je da vjeruješ u odredbu (kader), dobru i lošu

Vjerovanje u Allahov kader obuhvata četiri stvari:

- vjerovanje da Allah zna sve, i pojedinačno i općenito, oduvijek i zauvijek, bez obzira da li se radilo o onome što On čini ili što čine Njegovi robovi;
- vjerovanje da je sve zapisano u Ploči pomno čuvanoj (levhi-mahfuz);
- vjerovanje da svi događaji i pojave bivaju Allahovom voljom i htijenjem, bez obzira da li se radilo o onome što On čini ili što čine Njegova stvorenja;
- vjerovanje da su sva Allahova stvorenja i sve što rade, sve njihove osobine i pokreti stvoreni od strane Njega.[50]

Kratko objašnjenje o ihsanu

Ihsan (dobročinstvo) najveći je stepen imana (vjerovanja). Ihsan je da obožavaš Allaha kao da ga vidiš, jer, iako ti Njega ne vidiš On tebe vidi.

Saznali smo:

- Naša vjera je islam i sljedbenici islama nazivaju se muslimani.
- Saznali smo koji su to stepeni vjere islam, a tu su: islam, iman, ihsan.

Druga smjernica·**Spoznaj vjeru**

Čovjek će biti pitan u kaburu "Koja ti je vjera?"! ‣ **Istraži detaljnije!**

Saznaj više i detaljnije o islamu i imanu, tj. o islamskim i imanskim ruknovima (šartovima), bilo to općenito o svim islamskim i imanskim ruknovima (šartovima), u određenim knjigama ili u zasebnim, gdje se tretiraju sva pitanja detaljno i pojedinačno, npr. jedna čitava knjiga govori o namazu ili neka druga o Sudnjem danu i sl.

[50] Meša'il Rašid ed-Debbas, *Korisna predavanja iz islamskog vjerovanja*, Poziv Istine,Rožaje 2019, str. 100-102

Treća smjernica

Spoznaj Allahovog Poslanika, *sallallahu alejhi ve sellem*

Rođenje, porijeklo i djetinjstvo

Naš Poslanik je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem. Njegov rodni grad je Meka.

Rođen je 570. godine. Ova je godina poznata kao Godina slona, jer se te godine jemenski vladar Ebraha uputio u Meku s velikim bojem slonovima da sruši Kabu, ali nije uspio u toj namjeri.[51]

Otac mu se zvao Abdullah.

Muhammed sin Abdullah sin Abdulmutaliba sin Hašima, dok, Hašim je Kurejš, a Kurejš su Arapi, a Arapi su iz potomstva Ismaila ibnu Ibrahima, alejhi selam. [52]

Njegova majka zvala se Amina, kći Vehb b. Abdumenaf b. Zuhra b. Kilab.[53]

Dok je Amina bila trudna, Abdullah je umro. Pored njegove majke, Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, dojile su Suvejba i Halima.[54]

Njegova majka je Amina umrla kada je Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, imao šest godina.[55]

Nakon smrti majke, brigu o Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem,preuzeo je njegov djed Abdulmuttalib, koji je umro kad je Muhammedu bilo osam godina. Nakom smrti djeda, brigu o Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, preuzima njegov amidža Ebu Talib. Kao dječak,Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem,čuvao je ovce i koze na brdima iznad Meke.[56]

---

[51] Sead Kumro, *Svjetionik istine*, Udruženje za afirmaciju pozitivnih vrijednosti „Alternativa“,Sarajevo, 2022 , str. 13

[52]Muhammed b. Abdulvehab, *Tri osnovna načela*, Povjereništvo za publikaciju i naučna istraživanja, Ministarstvo islamskih pitanja, vakufa, djelovanja i usmjerenja, 1430. po hidžri. str. 21

[53]Nasir b. Musrif el-Kureši ez-Zehrani, *Upoznaj Poslanika u nekoliko minuta*, Udruženje “Orijent”, Sarajevo 2016, str. 40

[54]Sead Kumro, *Svjetionik istine*, Udruženje za afirmaciju pozitivnih vrijednosti „Alternativa“,Sarajevo, 2022 , str. 13

[55]Sead Kumro, *Svjetionik istine*, Udruženje za afirmaciju pozitivnih vrijednosti „Alternativa“,Sarajevo, 2022 , str. 14

[56]Sead Kumro, *Svjetionik istine*, Udruženje za afirmaciju pozitivnih vrijednosti „Alternativa“,Sarajevo, 2022 , str. 15

Mladost

Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, imao je dvadeset i pet godina kada se oženio sa Hatidžom, koja je tada imala četrdeset godina. Ona mu je rodila šestero djece: sinove Kasima i Abdullaha, te kćerke Zejneb, Rukajju, Ummu Kulsum i Fatimu.[57]

Prilikom obnavljanja Kabe, pleme Kurejšije, u nemogućnosti da se dogovori kome će pripasti čast da postavi Crni Kamen u Kabu, oni za to odabrali Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, koji je tada imao trideset pet godina.[58]

Njegova misija

Objava je počela dolaziti kada imao četrdeset godina i Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, tajno je pozivao u islam tri godine, a nakon toga počeo je javno pozivati.[59]

Allah je poslao Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da upozorava na širk (politeizam, pripisivanje Allahu druga) i da poziva u tevhid (monoteizam, jednoboštvo, Jednoća Allaha).[60]

Kur'an kao Allahov govor, objavljivan je postepeno dvadest i tri godine. Oni koji nisu vjerovali i tome još prigovarali kako je Kur'an trebao biti objavljen odjedanput. Razlog što je Kur'an objavljivan postepeno, jeste mudrost Uzvišenoga Allaha, baš zbog toga da bi srca postala stabilna i da bi primila poruku islama, dio po dio, ajet po ajet.

Također, imajmo na umu da Allahov Poslanik Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, nije imao osobine božanstva ili gospodarstva, već je Allahov rob i Poslanik, čovjek poput nas.

---

[57]Sead Kumro, *Svjetionik istine*, Udruženje za afirmaciju pozitivnih vrijednosti „Alternativa",Sarajevo, 2022 , str. 17

[58]Sead Kumro, *Svjetionik istine*, Udruženje za afirmaciju pozitivnih vrijednosti „Alternativa",Sarajevo, 2022 , str. 18

[59]Sead Kumro, *Svjetionik istine*, Udruženje za afirmaciju pozitivnih vrijednosti „Alternativa",Sarajevo, 2022 , str. 21-22, preuzeta inforamija a, ne od riječ do riječi tekst.

[60]Muhammed b. Abdulvehab, *Tri osnovna načela*, Povjereništvo za publikaciju i naučna istraživanja, Ministarstvo islamskih pitanja, vakufa, djelovanja i usmjerenja, 1430. po hidžri. str. 21

Neke vrline

Neke vrline Allahovog Poslanika Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, jesu: "Bio je najbogobojazniji, najbolji učitelj i odgajatelj, najstidljiviji, najmilostiviji, najviše je opraštao, olakšavao je drugima, smijao se i osmjehivao, lijepo obučen, plemenit i velikodušan, bio je skroman, lijepo se odnosio prema svojim ukućanima."[61]

Neke fiziče osobine

Neke fiziče osobine Allahovog Poslanika Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, jesu: "Imao je bijelu put, lijepo lice i nije bio predebeo niti premršav. Bio je srednjeg rasta, niti previsok, niti prenizak."[62] Lice mu je bilo poput sunca i mjeseca. Imao je široka pleća i imao je krupne šake, i široke. Također, imao je krupna stopala i pete su mu bile suhonjave. Sve ovo navedeno saznajemo na osnovu hadisa, koje pojedinačno nismo u mogućnosti citirati.[63]

Poslanički pečat

Također, Allahov Poslanik Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, imao je poslanički pečat na leđima, među plećkama. To je bio istaknuti biljeg veličine prepeličijeg ili golubijeg jajeta, okruženo dlačicama, i mogao se osjetiti ispod odjeće.[64]

---

[61] Nasir b. Musrif el-Kureši ez-Zehrani, *Upoznaj Poslanika u nekoliko minuta*,Udruženje "Orijent",Sarajevo 2016, str. 206-212

[62]Nasir b. Musrif el-Kureši ez-Zehrani, *Upoznaj Poslanika u nekoliko minuta*,Udruženje "Orijent",Sarajevo 2016, str. 216-217.

[63]Moguće naći ko bilježi hadise i broj hadisa u navedenome izvoru (Nasir b. Musrif el-Kureši ez-Zehrani, *Upoznaj Poslanika u nekoliko minuta*)

[64]Sead Kumro, *Svjetionik istine*, Udruženje za afirmaciju pozitivnih vrijednosti „Alternativa",Sarajevo, 2022 , str.14.

Životni vijek

Živio je šezdeset i tri godine: prije poslanstva četrdeset godina, dok dvadeset i tri godine kao Vjerovjesnik i Poslanik.[65]

Naša dužnost prema Allahovom Poslaniku

Naša dužnost prema Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, jeste da ga volimo, da mu se pokoravamo i da ga slijedimo. Onaj ko je pokoran Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, taj je pokoran i Uzvišenom Allahu. Kaže Uzvišeni: "Onaj ko se pokorava Poslaniku pokorava se i Allahu; a onaj ko glavu okreće – pa, Mi te nismo poslali da im čuvar budeš." (en-Nisa, 80)

Naš uzor u vjeri i u ponašanju jeste Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. "Vi u Allahovom Poslaniku imate divan uzor za onoga koji se nada Allahovoj milosti i nagradi na onome svijetu, i koji često Allaha spominje." (al-Ahzab, 21)

Vrijednost donošenja salavata

Abdullah b. Amr b. As, radijallahu anhu, prenosi da je čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže: "Ko na mene donese jedan salavat, Allah na njega za taj jedan salavat donese deset salavata." (Muslim, 284)

Kako da donosimo salavat na Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem?

Izgovaramo riječima:

ALLAHUMME SALLI 'ALA MUHAMMEDIN VE 'ALA 'ALI MUHAMMED! – što znači "Allahu, ukaži svoju milost Muhammedu i rodu (porodici) Muhammedovom!"[66]

---

[65] Muhammed b. Abdulvehab, *Tri osnovna načela*, Povjereništvo za publikaciju i naučna istraživanja, Ministarstvo islamskih pitanja, vakufa, djelovanja i usmjerenja, 1430. po hidžri. str. 21

[66]Muamer Tinjak, *Vjeronauka za drugi razred osnovne škole*, El-Kalem, Sarajevo, 2021/1442, str. 70

Saznali smo:

- kratku biografiju (siru) Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem,
- njegova misija je bila da upozorava na širk (politeizam, pripisivanje Allahu druga) i da poziva u tevhid (monoteizam, jednoboštvo, Jednoća Allaha).
- da onaj ko je pokoran Poslaniku taj je pokoran i Allahu; Poslaniku smo pokorni ako ga slijedimo, tj. njegovu praksu – sunnet,
- da smo dužni voljeti Poslanika.

Treća smjernica·**Spoznaj Allahovog Poslanika**,*s.a.v.s*

Čovjek će biti pitan u kaburu "Ko ti je Poslanik?"! ‣ **Istraži detaljnije!**

Slijedi Allahovog Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i donosi salavate na njega. Saznaj više i detaljnije o životu Allahovog Poslanika Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem. Također, saznaj i o ashabima (drugovima) Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Čitajmo knjige koje nam govore o historiji islama.

Četvrta smjernica

Spoznaj izvore vjere

Kur'an, sunnet (hadis), a zatim učeni

Dužni smo se pokoriti Gospodaru Uzvišenom Allahu, tj. slijediti Njegovu knjigu Kur'an, zatim pokoriti se Allahovom Poslaniku Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, i slijediti njegov sunnet (hadis), a navedene izvore pojašnjavaju nam učeni, tj. islamski učenjaci.

Kaže Uzvišeni Allah: "O vjernici, pokoravajte se Allahu i pokoravajte se Poslaniku i predstavnicima vašim. A ako se u nečemu ne slažete, obratite se Allahu i Poslaniku, ako vjerujete u Allaha i u onaj svijet; to vam je bolje i za vas rješenje ljepše." (en-Nisa, 59)

Tefsir navedenog ajeta jeste:

"O vjernici, pokoravajte se Allahu" – slijedite Kur'an;

"i pokoravajte se Poslaniku " – slijedite sunnet (hadis);

"i predstavnicima vašim" – svima nadređenima na ispravnim funkcijama, u ovome slučaju islamskim učenjacima; u svemu što je u skladu pokornosti Allahu, jer nema pokornosti stvorenju u griješenju prema Allahu;

"A ako se u nečemu ne slažete, obratite se Allahu i Poslaniku" – Kur'anu i sunnetu (hadisu); ako se desi razilaženje uvijek se vraćamo Kur'anu i sunnetu (hadisu);

"ako vjerujete u Allaha i u onaj svijet; to vam je bolje i za vas rješenje ljepše." – neslaganje i neznanje ostavite ako vjerujete u Allaha i u Onaj svijet, tj. obratite se Allahovoj Knjizi i sunnetu Allahovog Poslanika; i za vas rješenje bolje i posljedice su ljepše, djelo je ljepše, a za to slijedi nagrada.[67]

[67]Muhammed Nesib er-Rifa'i, *Tefsir ibn Kesir,* drugo izdanje,Visoki saudijski komitet za pomoć BiH, Sarajevo, 2002/1423. str. 287-288

Kur’an je Allahov govor koji je objavljen na arapskom jeziku i to preko meleka Džibrila Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, a nakon toga i cijelom čovječanstvu.

“I Kur’an je, sigurno, objava Gospodara svjetova; donosi ga povjerljivi Džibril na srce tvoje, da opominješ na jasnom arapskom jeziku;” (aš-Šu’ara, 192-195)

Kur’an jedino vodi ispravnome putu: “Ovaj Kur’an vodi jedinom ispravnom putu” (al-Isra, 9).

Kur'an je uputstvo (uputa) od Allaha. S obzirom da nas je Allah stvorio da Mu ibadet činimo, da Ga obožavamo, dao nam je i uputstvo za korištenje života, tj. Kur’an: “Ova Knjiga, u koju nema nikakve sumnje, uputstvo je svima onima koji se budu Allaha bojali;” (al-Bekare, 2).

Kur'an je objavljivan postepeno, dvadeset i tri godine, da bi srca postepeno primila poruku islama; i to trinaest godina u Mekki, a deset u Medini, i to je razlog što se sure dijele na mekanske i medinske.[68]

Mekanskih sura ima 86, a medinskih 28, tako da ukupan broj sura jeste 114.[69] Najduža sura u Kur’anu jeste el-Bekare, koja ima 286 ajeta, a najkraća sura jeste el-Kevser, koja ima samo tri ajeta.[70]

Sufara je kur'ansko (arapsko) pismo. Preporučuje se muslimanima da se potrude naučiti sufaru, jer poznavanjem kur’anskog (arapskog) pisma, sufare, možemo učiti/čitati Kur’an. Sufara sadrži 28 slova (harfova); i arapsko se pismo čita s desne ka lijevoj strani te nema posebno velikih i malih slova. Za svaki proučen/pročitan harf (slovo) iz Kur’ana, imat ćemo nagradu. Ibn Mesud, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ko prouči jedan harf iz Allahove knjige, imat će jedno dobro djelo, a dobro se djelo desetostruko uvećava. Ne kažem da je elif-lam-mim jedan harf, već je elif harf, i lam harf, a i mim je harf.” (Tirmizi, 2910)

[68]Sead Kumro, *Proljeće srca moga: Upoznaj džuzove Kur’ana*, Sead Kumro,Goražde, 2020, str. 5

[69]Sead Kumro, *Proljeće srca moga: Upoznaj džuzove Kur’ana*, Sead Kumro,Goražde, 2020, str. 5

[70]Sead Kumro, *Proljeće srca moga: Upoznaj džuzove Kur’ana*, Sead Kumro,Goražde, 2020, str. 6

Također, potrudimo se učiti, pamtiti hifz Kur'ana, svako prema svojim mogućnostima. Činjenica je da nećemo svi postati hafizi Kur'ana, ali ono što možemo jeste naučiti nekoliko kraćih kur'anskih sura, uz obnovu i provjeru onih sura koje već znamo napamet.

Kur'an je preveden na svim svjetskim jezicima, a samo je izvorni (original) na arapskom jeziku. Pa tako, čak i na bosanskome jeziku, postoji nekoliko prijevoda, značenja Kur'ana, što znači da isti ajet u različitim prijevodima može sadržavati različite riječi, ali imati isti kontekst, na isto upućivati, aludirati. Preporučuje se čitanje prijevoda Kur'ana, kako bismo razumjeli poruku i značenje Kur'ana.

Prijevodi na bosanskom jeziku:

1. Mićo Ljubibratić (1895.)
2. Ali Riza Karabeg (1937.)
3. Muhamed Pandža i Džemaludin Čaušević (1937.)
4. Besim Korkut (1977.)
5. Mustafa Mlivo (1994.)
6. Enes Karić (1995.)
7. Hilmo Ćerimović (prijevod Asadovog prijevoda na engleski, 2004.)
8. Esad Duraković (2004.)[71]
9. I zadnji: Muhamed Mehanović (2013.)

Ko ima mogućnost, neka čita tefsir. Tefsir je tumač Kur'ana. Najpoznatiji jeste "Tefsir ibn Kesira".

Također, slušajmo Kur'an, putem audio- i videozapisa putem CD-a ili veb-portala ako nismo u mogućnosti uživo prisustvovati druženjima (halkama Kur'ana) gdje se uči/čita Kur'an ili ukoliko ne poznajemo sufaru (arapsko pismo). Vjerovatno ne razumijemo arapski jezik, ali naša srca razumiju Kur'an, jer to nije običan govor, već je to govor Gospodara svih svjetova. Moguće je preslušati audiozapis Kur'ana kompletno; ukoliko određena sura traje vremenski dugo, poput sure al-Bekare, slušat ćemo je u prekidima s premotavanjem, npr. slušamo suru al-Bekare 20 minuta i sljedeći put nastavimo od 18. minute, a nećemo nastavljati od 23. minute jer bismo propustili 3 minute slušanja učenja Kur'ana. "A kad se uči Kur'an, vi ga slušajte i šutite da biste bili pomilovani." (al-A'raf, 204)

[71]Muhammed Mehanović, *Kur'an, Prijevod (značenja) na bosanski jezik, utemeljen na Ibn Kesirovom tumačenju,i kratki komenar,*(treće izdanje), Lies Stiftung, 2014., str. 10.

Kur'an i sunnet (hadis) nerazdvojni su izvori islama. "O vjernici, pokoravajte se Allahu i pokoravajte se Poslaniku", što znači ne razdvajajmo Kur'an i sunnet (hadis), jer cilj sunneta (hadisa) jeste objašnjenje samoga Kur'ana. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije govorio po svome hiru, već je to Objava od Uzvišenoga Allaha. "On ne govori po hiru svome – to je samo Objava koja mu se obznanjuje" (en-Nedžm, 3-4)

Kaže Uzvišeni: "Onaj ko se pokorava Poslaniku pokorava se i Allahu; a onaj ko glavu okreće – pa, Mi te nismo poslali da im čuvar budeš" (en-Nisa, 80)

Hadis ili sunnet kod većine je islamskih učenjaka sinonim, dok kod pojedinih postoji razlika; pa tako kažu: Hadis su riječi (govor) Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, dok je sunnet praksa (djela) Allahovog Poslanika. Ukoliko kažemo da slijedimo hadis, odnosno sunnet, onda to znači da slijedimo riječi i djela (govor i praksu) Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.[72]

Svaki hadis ima lanac prenosilaca na osnovu čega se utvrđuje vjerodostojnost. Spomenut ćemo ukratko najpoznatije pojmove iz hadiske terminologije[73]; to su: *sened* – lanac prenosilaca; *ravija* – prenosilac hadisa; *rivajet* – predaja, verzija hadisa; *sahih* – vjerodostojan hadis; *hasen* – dobar hadis; *daif* – slab hadis. Kada kažemo da je neki hadis *Muttefekun alejhi*, to znači da ga prenose *Buhari i Muslim*.

Šest poznatih hadiskih zbirki su: Sahihul-Buhari, Sahihul-Muslim, Sunen en-Nesai, Sunen Ebu Davud, Džami'u et-Tirmizi, Sunen Ibn Madže.[74] Najpoznatije sahih hadiske zbirke su Buharijeva zbirka hadisa i Muslimova zbirka hadisa.

Knjiga za početnike iz hadisa jeste *Četrdeset Nevevijevih hadisa*, koja je preporučena za čitanje od strane učenih.

---

[72]Dževad Hrvačić, *Hadis za 3. razred medrese*, El-Kalem, str. 9

[73]Jahja ibn Šeref en-Nevevi, *Vrtovi pobožnjaka*, udruženje "Orijent", Sarajevo,1438/2017, str. 12

[74]Grupa autora, *Odabrani hadisi*, organizacija "Vakuf", Sarajevo, 1430/2009, str. 14

Učeni (islamski učenjaci)

Ebu Derda, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallah alejhi ve selem, rekao: "Učenjaci su nasljednici poslanika, a poslanici u nasljedstvo iza sebe nisu ostavili ni zlatnike ni srebrenjake, već su ostavljali znanje." (Ebu Davud, 3641; Tirmizi, 3682)

Poštujmo islamske učenjake tako što ćemo ih slijediti i prihvatati njihovo objašnjenje i tumačenje vjere, jer su oni uložili ogroman trud za izučavanje vjere. Ukoliko imamo nekih nesuglasica, onda se vraćamo Kur'anu i sunnetu (hadisu) postupajući prema kur'anskom ajetu iz sure *en-Nisa*[75], kojeg smo ranije naveli.

Islamske učenjake poštujmo tako što čitamo islamske knjige koje su napisali ili slušamo njihova predavanja, bilo uživo ili putem savremene tehnologije – putem audio- i videomaterijala.

Kada postavljamo pitanje i očekujemo odgovor o islamskim propisima, onda to činimo s poštovanjem, bez uvreda i bez omalovažavanja, tj. s lijepim i odgojnim ponašanjem.

Šta je to Šerijat?

Šerijat je skup Allahovih propisa, može se reći da je to sve ono što je sadržano u vjeri islam.[76] Šerijat je vjerozakon.

U teoriji, tj. u šerijatu, izvori islama su:

- Kur'an (Allahov govor);
- Sunnet Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem;
- Idžma (konsenzus), tj. mišljenje (suglasnost) islamskih učenjaka na osnovu Kur'ana i sunneta;
- Kijas (analogija) je rasuđivanje na osnovu analogije, odnosno logičkog metoda. Kijas je rasuđivanje na osnovu datog principa sadržanog u ranijim primjerima: ako neki novi slučaj potpada pod isti princip ili je sličan tom primjeru ili identičan, onda se na novi slučaj primjenjuje staro rješenje, tj. rasuđivanje na ranijim

[75]En-Nisa, 59.

76Grupa Autora, Ilmihal – islamski priručnik, NVO "Put sredine", Novi Pazar, 2017, str. 17

principima – Kur’an, sunnet i idžma. Što znači da se analogijom ne ustanovljava novi propis, nego ukazuje na već postojeći.

Saznali smo:

- Izvori islama su Kur'an i sunnet (hadis), a sve navedeno nam objašnjavaju učeni.
- U teoriji izvori islama (šerijata) su: Kur’an, sunnet, idžma i kijas.

Četvrta smjernica·**Spoznaj izvore vjere**

Čitaj Allahovu knjigu i vjeruj u ono što piše!

Posveti se učenju Kur’ana i radi po njemu, čitaj i izučavaj hadise Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem; naravno, kako bi radio i postupao po sunnetu. Također, čitaj islamske knjige i slušaj predavanja islamskih učenjaka kako bi se stalno dopunjavao i napredovao kao musliman (vjernik).

Islamske smjernice

Tabelarni prikaz

Prva smjernica
Spoznaj Gospodara

Naš je Gospodar Uzvišeni Allah. “Tebe, Allaha, Gospodara svjetova, hvalimo” (al-Fatiha, 1)

Čovjek će biti pitan u kaburu “Ko ti je Gospodar?”.

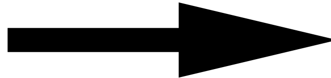
- Istraži detaljnije!

Saznaj više i detaljnije o Allahu, našem Gospodaru, bilo to putem literature ili putem predavanja islamskih učenjaka. Nemoj se zadovoljiti s ovim što smo kazali, već nastavi dalje učiti i graditi svoja uvjerenja. Sjećaj se Allaha i spominji Ga, tj. čini zikr.

Druga smjernica

Spoznaj vjeru

Islam je jedina ispravna vjera kod Allaha.
"Allahu je prava vjera jedino islam..."
(ali-Imran, 19)
Stepeni vjere, na osnovu hadisa, su: islam,iman,ihsan.

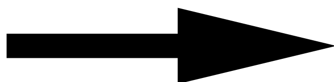
Čovjek će biti pitan u kaburu "Koja ti je vjera?"!

- ❖ Istraži detaljnije!

Saznaj više i detaljnije o islamu i imanu, tj. o islamskim i imanskim ruknovima (šartovima), bilo to općenito o svim islamskim i imanskim ruknovima (šartovima), u određenim knjigama ili u zasebnim, gdje se tretiraju sva pitanja detaljno i pojedinačno, npr. jedna čitava knjiga govori o namazu ili neka druga o Sudnjem danu i sl.

Treća smjernica
Spoznaj Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem

Naš je poslanik Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, kojeg treba uzeti za uzora, voljeti ga i slijediti. “Muhammed nije roditelj nijednome od vaših ljudi, nego je Allahov poslanik i posljednji vjerovjesnik - a Allah sve dobro zna.” (al-Ahzab, 40)

Čovjek će biti pitan u kaburu “Ko ti je Poslanik?”!

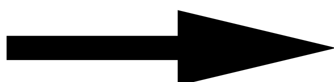
- Istraži detaljnije!

Slijedi Allahovog Poslanik, sallallahu alejhi ve selllem, i donosi salavate na njega. Saznaj više i detaljnije o životu Allahovog Poslanika Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem. Također, saznaj i o ashabima (drugovima) Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Čitajmo knjige koje nam govore o historiji islama.

Četvrta smjernica

Spoznaj izvore vjere

Dužni smo se pokoriti Gospodaru – Uzvišenom Allahu, tj. slijediti Njegovu Knjigu – Kur'an, zatim se pokoriti Allahovom Poslaniku Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, i slijediti njegov sunnet (hadis) – a navedene nam izvore pojašnjavaju učeni, tj. islamski učenjaci – i to sve u skladu s ajetom: "O vjernici, pokoravajte se Allahu i pokoravajte se Poslaniku i predstavnicima vašim. A ako se u nečemu ne slažete, obratite se Allahu i Poslaniku, ako vjerujete u Allaha i u onaj svijet; to vam je bolje i za vas rješenje ljepše." (an-Nisa, 59)

Čitaj Allahovu knjigu i vjeruj u ono što piše!

Posveti se učenju Kur'ana i radi po njemu, čitaj i izučavaj hadise Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem; naravno, kako bi radio i postupao po sunnetu. Također, čitaj islamske knjige i slušaj predavanja islamskih učenjaka kako bi se stalno dopunjavao i napredovao kao musliman (vjernik).

ISLAMSKI SAVJETI

Vrijednost savjetovanja

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: “Vjera je savjet”[77] i stoga smo tu da se savjetujemo u cilju popravljanja sebe i drugih i popravljanja stanja u društvu općenito. Kao što smo mogli vidjeti, od vjere je pohvalno se savjetovati.

Džerir b. Abdullah, radijallahu anhu, je rekao: “Zavjetovao sam se Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, da ću savjetovati svakog muslimana.”[78]

Kaže Uzvišeni: “i nastavi savjetovati, savjet će vjernicima, doista, koristiti.” (ez-Zarijat,55)

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je rekao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: “Musliman prema muslimanu ima šest obaveza.”[79], pa jedna od tih obaveza jeste: “kada zatraži neki savjet da mu ga da” (Muslim, 5/2162).

"A kada bi oni onako kako im se savjetuje postupali, bilo bi im bolje i bili bi čvršći u vjeri" (an-Nisa,66)

[77]Muslim, 55.

[78]Muslim b. el-Hadždžadž el-Kušejri, *Muslimova zbirka hadisa s komentarom* I, Islamski pedagoški fakultet u Zenici, Centar za proučavanje orijentalne civilizacije i kulture, Zenica i Novi Pazar,2015. str. 200

[79]"Musliman prema muslimanu ima šest obaveza: kad ga stretneš, nazovi mu selam, kad te zovne, odazovi mu se, kad zatraži neki savjet, daj mu ga, kad kihne i rekne *elhamdulillah,* uzvrati mu sa *jerhamukellah,* kad se razboli, obiđi ga i kad umre, isprati mu dženazu.“

Dođite na namaz, dođite na spas!

Pet dnevnih namaza

Svaki dan mujezin s munare u riječima ezana uči: “Hajje 'ales-salah, hajje 'alel-felah”, što znači: “Dođite na namaz, dođite na spas!” Namaz počinje tekbirom, a završava se selamom.

Pred vama su praktični savjeti o pet dnevnih namaza, kojim želimo probuditi svijest muslimanima i muslimankama o veličini i bitnosti namaza kao drugog islamskog rukna (šarta).

Ako si od onih muslimana i muslimanki koji ne klanjaju pet dnevnih namaza, sada je pravo vrijeme da kreneš klanjati namaz; a ukoliko si od onih muslimana i muslimanki koji klanjaju namaz, onda je pravo vrijeme da popraviš propuste u namazu.

Ranije smo kazali da je kelimei-šehadet temelj islama, dok je namaz nosivi zid (stub) građevine islama, a svaka se građevina urušava ako nema nosivi zid, i ne opstoji samo na temeljima.

Zamislite kuću koja ima samo temelje, a nema nosivi stub – da li bi u toj kući iko živio? Pitanje je koliko imamo vjere bez pet dnevnih namaza.

Kreni klanjati pet dnevnih namaza. Namaz je veza između roba i Gospodara, tj. čovjeka i Allaha.

Allah nas je zadužio s pet dnevnih namaza i to:

1. sabah-namazom,
2. podne-namazom,
3. ikindija-namazom,
4. akšam-namazom
5. i jacija-namazom.

Odlike namaza

Pet dnevnih namaza briše učinjene grijehe. Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako je upitao: "Šta mislite, kada bi neko od vas ispred vrata imao rijeku u kojoj bi se kupao pet puta dnevno, da li bi na njemu ostalo imalo prljavštine?" Prisutni odgovoriše: "Na njemu ne bi ostalo nimalo prljavštine". Tada Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "To je primjer pet dnevnih namaza, kojima Allah briše učinjene grijehe." (Buhari, 528. i Muslim, 667.)

Čovjek se u namazu psihički (duhovno) odmara dok obožava svoga Gospodara. Namaz je dopuna za prazninu, tjeskobu duše i slabost razuma. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, govorio je Bilalu: "Prouči ikamet, odmori nas namazom." (Ebu Davud, 4985)

Namaz je zadnja oporuka na samrtnoj postelji ummetu od strane Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Ummu Seleme, radijallahu anha, prenosi se da je rekla: "Posljedna oporuka koju je izrekao, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bile su riječi: '(Čuvajte) namaz, namaz! I pazite one koji su u vašem podaništvu! Allahov Poslanik, izgovarao je ove riječi hropteći u prsima ne mogavši ih više izgovarati jezikom." (Ahmed, 26483)

Namaz je prvo djelo za koje se polaže račun na Sudnjem danu. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Prvo djelo za koje će rob polagati račun na Sudnjem danu jeste namaz pa, ako mu namaz bude dobar, bit će dobra i ostala djela, a ako namaz bude loš, i ostala djela bit će loša." (Teberani)

Pripreme za namaz

Prije nego što stupimo u namaz, potrebno je da se pripremimo za njega. Pripreme koje ćemo obaviti za namaz su sljedeće:

- da bude čisto tijelo, odjeća i mjesto za klanjanje namaza,
- uzeti abdest ili po potrebi se okupati, a kada je nužda, tj. nema vode, onda uzimamo tejemum,
- propisno se obući,

- na vrijeme klanjati namaz, jer svaki od pet dnevnih namaza ima svoje vrijeme,
- u pravcu se Kabe okrenuti,
- nijjet (namjera), tj. odluka koji namaz klanjamo; nije obavezno riječima izgovarati nijet za namaz, dovoljan je nijjet u srcu.[80]

Sastavni dijelovi/ruknovi namaza

Sastavni dijelovi/ruknovi namaza su:

- iftitahi-tekbir – početni tekbir
- kijam – stajanje u namazu
- kiraet – učenje Kur'ana u namazu,
- ruku' – pregibanje u namazu,
- sedžda – spuštanje lica na tlo,
- kadei-ehire – sjedenje na kraju namaza.[81]

Ne spuštajte podlaktice na tlo prilikom činjenja sedžde u namazu

Ne spuštajte podlaktice na tlo prilikom činjenja sedžde u namazu; ovo se odnosi i na muškarce i na žene. Ako pogledamo stare ilmihale, vidjet ćemo da se kazuje da žene trebaju spuštati podlaktice na tlo prilikom činjenja sedžde u namazu i ta predaja je slaba i neosnovana.

Osoba koji god izabere stav – da li spuštati podlaktice ili ne, mi ćemo taj stav poštovati, jer, u konačnosti, svi polažemo račun pred Uzvišenim Allahom.

O tome da žene da ne trebaju spuštati podlaktice na tlo prilikom činjenja sedžde u namazu, govorio je i pisao Elvedin Pezić, doktor islamskih nauka, u knjizi "Namaz – radost oka moga".[82]

Za ovu navedenu tvrdnju, jasni su nam hadisi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koji su općeg karaktera i odnosi se na muškarce i žene.

---

[80]Ibrahim Softić, *Ilmihal 1 – za prvi nivo mektebske pouke*, El-Kalem, Sarajevo,2020, str.35

[81]Ibrahim Softić, *Ilmihal 1 – za prvi nivo mektebske pouke*, El-Kalem, Sarajevo,2020, str.35

[82]Elvedin Pezić, *Namaz – radost oka moga*, Elvedin Pezić, Sarajevo, 2018. str. 235

Prenosi se od Bera'a b. Azib, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Kada činiš sedždu, stavi dlanove (na zemlju), a podigni laktove." (Muslim, 494)

Prenosi se od Enesa ibn Malika, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Budite ispravni u činjenju sedžde, neka niko od vas ne stere (po tlu) svoje podlaktice kao što rade psi." (Buhari, 822)

Osobe koje "privremeno" nisu dužne klanjati namaz

Osobe koje "privremeno" nisu dužne klanjati namaz su:

- nevjernik dok ne prihvati islam, jer nema smisla da klanja namaz ako ne vjeruje u Uzvišenog Allaha,
- dijete dok ne postane šerijatski punoljetno, tj. dok se ne pojave prvi tjelesni znaci odrasle osobe, ali to dijete ćemo navikavati na namaz od sedme godine.
- osoba koja je izgubila pamet, dok ne dođe pameti.
- žena koja ima hajz ili nifas (menstruaciju ili poslijeporođajno krvarenje),[83] a kad joj prestane ili prođe krvarenje, dužna je okupati se i klanjati namaz i ona, nakon prestanka hajza, odnosno nifasa, neće naklanjavati propuštene namaze.[84] Ženi koja bi klanjala namaz tokom hajza i nifasa, namaz njoj ne bi bio primljen i bila bi griješna kod Allaha, dok ostavljanjem namaza tokom hajza i nifasa imat će nagradu jer se pokorila Allahu i Njegovome Poslaniku. Ona nije griješna kad ne klanja namaz u tom periodu, jer ona ne postupa po svom nahođenju, već iz pokornosti Stvoritelju; dok u periodu čistoće ako bi ostavljala namaz, mimo hajza ili nifasa, itekako je griješna.

Napomena: Žene koje imaju istihazu, tj. vanredno krvarenje usljed neke bolesti (curenje krvi iz vene, kapilara iz maternice), a da je sigurna da ta krv nije hajz ili nifas, (menstruaciju ili poslijeporođajno krvarenje) dužna je klanjati pet dnevnih namaza, ali će za svako namasko vrijeme uzimati novi abdest te će dobro zaštititi mjesto odakle je krvarenje (higijenskim uloškom i slično).

---

[83]Buhari, 320. | žena ne klanja namaz kad ima menstruaciju

[84]Buhari, 321. | žena ne nadoknađuje propuštene namaze tokom hajza i nifasa

Sve ostale osobe koje nisu navedene, dužne su klanjati pet dnevnih namaza i to je stroga dužnost svakoga muslimana i muslimanke.

Grijeh ostavljača namaza

Ostavljanje namaza bez opravdanog vjerskog razloga[85] jedan je od većih grijeha. Ostavljanjem namaza prekida se veza roba i Gospodara, tj. čovjeka i Allaha, i zato je to takav veliki grijeh jer nas je Allah stvorio radi ibadeta, tj. da Ga obožavamo. Dužni smo klanjati namaz čak i ako smo na putu ili bolesni.

Kaže Uzvišeni Allaha: "Nije vjerovao, nije molitvu obavljao, nego je poricao i leđa okretao, a onda svojima bahato odlazio. Teško tebi! Teško tebi! I još jednom: Teško tebi! Teško tebi!" (el-Kijame, 31-35)

Džabir, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Zaista je između čovjeka i širka (mnogoboštva) i nevjerstva ostavljanje namaza." (Muslim, 82)

Abdullah b. Šekik el-Ukajli kazuje: "Ashabi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, nisu smatrali da je ostavljanje bilo kojeg djela nevjerstvo osim ostavljanja namaza"[86]

Savjet mladim ljudima koji propuštaju sabah-namaz i jaciju-namaz

Klanjaš li sabah-namaz i jacija-namaz ili te umor obori u krevet pa ne možeš klanjati ta dva namaza? Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Za licemjere nema težih namaza od sabaha i jacije, a kada bi znali šta se u njima nalazi, dolazili bi na njih pa makar puzeći." (Buhari, 657. i Muslim, 437.)

Popravit ćeš sabah i jaciju-namaz ili ti ode u otpadnike od islama i ostavit ćeš sve od islama. Ne živi se islam od tri ili četiri dnevna namaza, nego od njih pet i iman (vjerovanje) se troši i pazi da se ne ugasi i istroši. Svaki od pet dnevnih namaza ima svoje vrijeme obavljanja, jer da možemo klanjati namaz kad želimo, onda ne bi bilo

---

[85]Opravdan vjerski razlog je hajz i nifas kod žene.

[86]Elvedin Pezić, *Namaz – radost oka moga*, Elvedin Pezić, Sarajevo, 2018., str. 44

potrebe za namaskim vremenima; s namazom nema igre. “vjernicima je propisano da u određeno vrijeme molitvu obavljaju." (en-Nisa, 103)

Redovno prespavaš rani sabah-namaz? Bori se sam sa sobom i popravi se. Niko ti ne može pomoći osim ti sam sebi. Navij više alarma i jedan će te sigurno probuditi na rani sabah-namaz, tj. prije izlaska sunca. Nema smetnje opet zaspati kada klanjamo rani sabah-namaz i odspavati, pogotovo u ljetnom periodu kad su dugi dani i odmoriti se, iako je tada ljepše ne spavati.

Zaspiš, a ne klanjaš jacija-namaz? Misliš da je duga noć i da ima vremena za namaz te tako dočekaš sabah (zoru). Bori se sam sa sobom i popravi se. Niko ti ne može pomoći osim ti sam sebi i ne idi spavati dok ne klanjaš jacija-namaz.

Niste pali preko noći, je li tako? Moguće se promijeniti i popraviti, korak po korak i sve je to do nas i naše iskrenosti. I ne gubite nadu u Allahovu milost, već se potrudite i popravite i od licemjerstva očistite, jer je sve moguće uz iskrenu namjeru (nijet) i dovu.

Kako zatvoriti svaka vrata sumnje u vjeri?

Metode zatvaranja svakih vrata sumnje u vjeri

Metode zatvaranja svakih vrata sumnje u vjeri su:

- Iskrenost,
- Pokajanje,
- Ne ljuti se zbog propisa vjere,
- Boj se Allaha (Bogobojaznost)
- Zatvori svaka vrata sumnje u vjeri.

Iskrenost

Suprotno laži i sumnji je iskrenost. "Iskrenost znači očistiti svoju namjeru od svih loših elemenata, s ciljem približavanja Uzvišenom Allahu te da je to djelo isključivo radi ibadeta Allahu. To je neprekidno razmišljanje o Stvoritelju da se zaboravi stvorenje. Iskrenost je uvjet da bi Uzvišeni Allah primio djela, i da su učinjena u skladu sunneta Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem."[87]

Djela koja su učinjena u skladu sa sunnetom Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, znači da su takva djela ispravno učinjena, dok djela koja su učinjena u skladu s običajima i tradicijom, a taj običaj i tradicija suprotni islamu, razne novotarije, onda se takva djela odbacuju, makar ih iskreno činili u ime Allaha.

Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: „Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: 'Ko uvede u ovu našu stvar (vjeru) ono što nije od nje to se odbija.' "Ovo je Buharijeva verzija, a bilježi se u rivajetu kod Muslima: „Onaj ko uradi djelo koje nije u skladu sa našom stvari ono se odbacuje." (Buhari, 2697. i Muslim, 1718)

Za djela koja činiš radi Allaha, ne očekuj zahvalnost od ljudi. Potrudimo se da je naša namjera iskrena i ispravna. Znajmo da je svaki Allahov rob grešnik, naše je samo da imamo iskren odnos prema Allahu i da djela činimo u skladu sunneta

---

[87]Ahmed Ferid,*Čišćenje duše prema prvim izvorima*, Libris, Sarajevo,2005, str.7

Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem – nije teško, zar ne?; i nije kome Allah olakša.

Pokajanje

Pokajanje nam olakšava da se odupremo sumnji i šejtanskim vesvesama.

Niko ne smije kazati: za mene nema pokajanja, i ja sam izgubljen slučaj; niti se smije kazati: ja sam radio to i to i Allah mi neće oprostiti – to je sasvim pogrešno razmišljanje i svako ima pravo na pokajanje i Allahovu milost ako istinski želi. Ne gubite nadu u Allahovu milost bez obzira koje ste grijehe učinili i budite optimisti, a ne pesimisti. "O vi koji vjerujete, učinite pokajanje Allahu iskreno, da bi Gospodar vaš preko ružnih postupaka vaših prešao i da bi vas u džennetske bašče, kroz koje će rijeke teći, uveo." (el-Tahrim, 8)

Islamski učenjaci rekli su da pokajanje od bilo kojeg grijeha ima tri uslova, odnosno četiri, a to su:

1. odmah prestati s činjenjem grijeha;
2. iskreno se pokajati zbog njegovog činjenja;
3. čvrsto odlučiti da ga više nikada nećemo činiti.

Ukoliko izostane bilo koji od ova tri uslova, pokajanje neće biti ispravno.

4. Četvrti uslov bi bio, ako je grijeh učinjen prema nekoj osobi, pored tri prethodno navedena, i oštećenom dug vratiti.[88]

Pored pokajanja (tevbe) i ostavljanja griješenja (npr. idolopoklonstva, krađa, blud, alkohol, kocka i sl.) lijepo je činiti *istigfar* (tražiti oprost od Allaha) svakodnevno, kao sastavni dio naše dnevne rutine, jer znamo da je čovjek u svojoj prirodi sklon griješenju, a da toga nije ni svjestan.

Kaže Uzvišeni:"Kaži robovima Mojim da sam Ja, zaista, Onaj koji prašta i da sam milostiv, ali da je i kazna Moja, doista, bolna kazna! " (el-Hidžr ,49-50)

---

[88] Jahja ibn Šeref en-Nevevi, *Vrtovi pobožnjaka*, udruženje "Orijent", Sarajevo,2017/1438, str.27

Ne ljuti se zbog propisa vjere

Kaže Uzvišeni: "Eto toliko! Pa ko poštiva Allahove propise – znak je čestita srca." (el-Hadždž,32)

Ne ljuti se zbog propisa vjere. Ne ljuti se! Ljutnja ili srdžba negativna je emocija, koja najviše šteti osobi koja se srdi ili ljuti. Što više oslobodimo ljutnju, više smo negativni, iako će nam po nekoj logici biti lakše, jer se oslobađamo negativne emocije, tj. ljutnje, a u suštini nam je logika pogrešena, čak nam bude teže, a nikako lakše ako ispoljimo srdžbu, jer se ispoljavanjem povećava ili akumulira srdžba. U momentu ljutnje čovjek nije pri razumu i ne zna šta radi te nas zato Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, savjetuje da se savladamo ili kontrolišemo tokom ljutnje, odnosno srdžbe.

Od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi se da je neki čovjek rekao Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: „Posavjetuj me." Odgovorio je: „Nemoj se srditi." Pa je nekoliko puta pitao, pa je odgovorio: „Nemoj se srditi." (Buhari, 6116)

Boj se Allaha (bogobojaznost)

Bojati se Allaha nije fizički strah, kao što se bojimo neke životinje, zvijeri ili provalnika u kuću. Bojati se Allaha jeste duhovni strah i ostavljanje grijeha, čak i kad nas niko ne vidi od ljudi, i činjenje dobrih djela isključivo radi Allaha.

"Bogobojaznost ili, doslovno rečeno, bojati se Boga znači izvršavanje Allahovih naredbi i klonjenja zabrana (grijeha), i jasan je halal (dozvoljeno) i haram (zabranjeno).

Ibnu Tejmije, rahimehullahu te'ala, rekao je: "Takvaluk (bogobojaznost) obuhvata činjenje svega što je Uzvišeni Allah naredio i preporučio, i ostavljanje svega što je On Svevišnji strogo zabranio ili prezrenim učinio, što obuhvata Allahova prava i prava ljudi."[89]

[89] Hajrudin Ahmetović, Djela srca, izdavač:Hajrudin Ahmetović, Doboj-Istok, 2013, str. 91

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Bogobojaznost je ovdje!”, i to tri puta, svaki put pokazujući na srce. (Muslim, 2564)

Zatvori svaka vrata sumnje u vjeri

Molim vas, poslušajte savjet. Budite odlučni! Potrudite se! Ako ste saznali o propisima vjere u Allahovoj knjizi i sunnetu Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a učeni su objasnili, onda slijedite ispravan put praktikovanjem po tome što znate te time zatvarate svaka vrata sumnje u vjeri.

Ako nam je poznato da nam je dužnost po islamu klanjati pet dnevnih namaza, kloniti se grijeha koji su zabranjeni, a ne prihvatamo i ne praktikujemo to što nam je poznato, onda nam se javlja sumnja u svako islamsko znanje, općenito.

Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "Niko od vas neće potpuno vjerovati sve dok njegova strast ne bude slijedila ono sa čime sam ja došao"[90]

Osoba koja ima sumnje u vjeri, misli da je problem u znanju i da nije problem u njemu i njegovim strastima i prohtjevima. Možemo razumjeti iz navedenog što smo kazali, da razlog sumnje u vjeri nije uvijek nedostatak islamskog znanja, već neprihvatanje i nepraktikovanje tog znanja zbog strasti i prohtjeva duše.

[90] Jahja ibn Šeref en-Nevevi, Ibn Redžeb el-Hanbeli, *40 Nevevijevih hadisa sa dodatkom od Ibn Redžeba*, UG Prijatelj, Živinice, 2018. str. 57, Broj hadisa 41

Ne pretjeruj niti popuštaj u vjeri

Metode u praktikovanju vjere

Metode u praktikovanju vjere:

- Postupaj postepeno,
- Ne pretjeruj niti popuštaj u vjeri,
- Ne proglašavaj muslimane i muslimanke nevjernicima.

Postupaj postepeno!

Postupaj postepeno! Kada kažemo: Postupaj postepeno!, nismo rekli: Odustani od islama i budi nemaran!, naprotiv, želimo, suprotno,kazati: Postupaj postepeno, korak po korak, jer čovjek se može opteretiti ako naglo postupa i odustati. Ne odustaj od islama i ne budi nemaran!

Također, Kur'an kao Allahov govor, objavljivan je postepeno dvadest i tri godine i stavljan je na srce Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovih ashaba, tj. Kur'an je duboko ostavljao trag unutar čovjeka i odgajao generaciju ashaba, i stanje je srčanog imana (vjerovanja) postalo stabilno, čvrsto, nakon postepene objave Kur'ana.

Za one koji nisu vjerovali i tome još prigovarali kako je Kur'an trebao biti objavljen odjedanput, Uzvišeni kaže: "Oni koji ne vjeruju govore: 'Trebalo je da mu Kur'an bude objavljen čitav, i to odjednom!' A tako se objavljuje da bismo njime srce tvoje učvrstili, i mi ga sve ajet po ajet objavljujemo." (el-Furkan, 32)

Razlog što je Kur'an objavljivan postepeno, kao što je već u ajetu kazano, jeste mudrost Uzvišenoga Allaha, baš zbog toga da bi srca postala stabilna i da bi primila poruku islama, dio po dio, ajet po ajet. Kaže Uzvišeni Allah, obraćajući se Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: "I kao Kur'an, sve dio po dio ga objavljujemo da bi ga ti ljudima malo pomalo kazivao, i prema potrebi ga objavljujemo." (el-Isra, 106)

Islam od nas ne traži da izađemo iz ljudske prirode niti da postanemo meleki. Ono što nas islam uči jeste da obožavamo samo Allaha i da slijedimo Poslanika Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, i to sve, naravno, u skladu s našim mogućnostima.

Ne pretjeruj niti popuštaj u vjeri jer je islam vjera sredine (umjerenosti), što znači da trebamo raditi za onaj svijet i ibadetiti Allahu, ali pored toga biti svjesni i ovog svijeta na kojem živimo. "i nastoj da time što ti je Allah dao stekneš onaj svijet, a ne zaboravi ni svoj udio na ovome svijetu" (el-Kasas, 77)

Islam je vjera sredine (umjerenosti) i kao što ne valja pretjerivati, isto tako ne valja popuštati u vjeri, jer oboje daju identičan rezultat, a to je napuštanje vjere u slučaju pretjerivanja zbog prevelikog tereta ili u slučaju popuštanja zbog slabosti.

Pretjerivanje u vjeri nije ako vjerujemo srčano u imanske ruknove i praktikujemo islamske ruknove – to je osnova vjere, već pretjerivanje nastaje tokom duhovnog, tj. imanskog nadograđivanja kada želimo biti bolji muslimani, a već klanjamo namaz i radimo osnovna djela koja nas čine muslimanom i muslimankom.

Kod početnika u islamu može izgledati da je pretjerano klanjati pet dnevnih namaza. Međutim, trebamo shvatiti da je to osnova vjere i jedan od islamskih ruknova/šartova vjere. Doista, svaka promjena stila života i svaki je početak težak, ali trebamo znati definirati šta je pretjerivanje u vjeri, a šta nije, te se ne služiti vlastitim osjećajima, već vjerskim i razumskim dokazima. Također, pretjerivanje u vjeri nije ako ne krademo, ne pijemo alkohol, ne kockamo, ne bludničimo – i to je vjera.

U vrijeme Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, postojala su trojica ljudi kojima se činilo da malo čine ibadet: prvi je rekao da će cijele noći klanjati namaz i da neće spavati; drugi je rekao da će stalno postiti i da nikada neće prekidati post; dok je treći rekao da će izbjegavati žene i da se nikada neće ženiti. Kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, to čuo, rekao je za sebe da je najbogobojazniji, ali i pored toga klanja namaz i spava, posti i prekida post, ženi se,

tj. živi bračnim životom, i ko se odrekne njegovog sunneta, tj. njegovog načina života, njemu i ne pripada, tj. ne slijedi ga.[91]

Možemo razumjeti iz navedenog govora da je pretjerivanje u vjeri izlazak iz ljudske prirode i veliki napor, a to Uzvišeni Allah od nas ne traži i nije nas time zadužio, ali to ne znači da nam to daje za pravo da budemo izvan kontrole i nemarni i da se ne trudimo uvijek biti bolji musliman i muslimanka, jer ako se previše opustimo, onda padamo u zamku popuštanja u vjeri.

Popuštanje u vjeri može biti rezultat pretjerivanja u vjeri, pa kao vid olakšice popuštamo. Također, popuštanje u vjeri nastaje zbog strasti duše ili ako činimo određena djela da bi nas društvo prihvatilo, da bismo se uklopili u sredinu u kojoj živimo, a ta su djela suprotna islamskom učenju. Primjera radi: promijenimo stavove i postanemo opušteniji, ostavljamo sabah-namaz i slično, dok ostale namaze klanjamo – i to je put ka licemjerstvu ako tako budemo postupali.

Na vrijeme trebamo reagovati i uočiti problem popuštanja u vjeri, nikome se ne trebamo dodvoravati i trebamo iskreno samo Allaha obožavati, jer iskrenost nije pretjerivanje, makar naši postupci u društvu bili neprihvatljivi, kao npr. klanjati pet dnevnih namaza na vrijeme.

Ne proglašavaj muslimane i muslimanke nevjernicima

Musliman ili muslimanka ne trebaju brata ili sestru u vjeri proglašavati nevjernicima, tj. da ih tekfire. Jedna od pojava koja je prisutna u društvu među vjernicima jeste proglašavanje braće i sestara nevjernicima i daju sebi opravdanje kako su oni ispravni a kako drugi nisu.

Ne proglašavaj muslimane i muslimanke nevjernicima. Osoba koja izgovara javno kelimei-šehadet, klanja pet dnevnih namaza, daje zekat itd., za nas je takva osoba musliman i muslimanka, a šta je u čijim prsima i da li je ta osoba iskrena ili licimjerna, to se nas ne tiče, jer konačni je sud pred Uzvišenim Gospodarom, a mi nikome ne možemo otvoriti prsa pa da vidimo da li je ta osoba vjernik ili nevjernik.

[91] Buhari 5063. i Muslim 1401.

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi: „Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: 'Od ljepote čovjekovog islama je da ostavi ono što ga se ne tiče.' ” (Tirmizi, 2317)

Istina je, postoje neke stvari koje su jasne i izvode iz vjere, poput psovanja Allaha i Njegovog Poslanika, ali općenito naše je da imamo lijepo mišljenje o bratu ili sestri u vjeri i to bez traganja loših osobina (mahana) i bez činjenja nereda u islamskome društvu.

Ebu Zerr, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ko nekog muslimana proglasi nevjernikom ili mu kaže: 'Allahov neprijatelju!', a on ne bude takav, tada se te rječi vraćaju onome prvom." (Buhari, 6045. i Muslim, 61)

Iskušenja su sastavni dio dunjalučkog života

Vrste iskušenja

Vrste iskušenja:

- Dunjalučka iskušenja,
- Iskušenja u vjeri.

Dunjalučka iskušenja

Znaj, iskušenja su sastavni dio dunjalučkog života i sastavni dio dunjalučke ljudske prirode. Strpi se na iskušenjima. Strpi se na gubitku voljene osobe, strpi se na teškoćama zdravlja, strpi se na imovinskom stanju, strpi se na uznemiravanju ljudi. Strpi se ako te napadaju i uznemiravaju zbog praktikovanja vjere, ne odgovaraj njihovim prohtjevima duše. Strpi se!

Iskušenja uzdižu čovjekov stepen, iako mu nisu draga. Svi Allahovi Poslanici bili su iskušavani, iako su bolji od nas, tako da i mi obični ljudi moramo biti iskušavani. Tokom iskušenja, sjeti se da je dunjaluk kuća prolaznosti i ispita i čovjek će zadovoljan biti i bez ijedne brige tek nakon ulaska u džennet.

Ebu Jahja Suhejb b. Sinan, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Čudan li je primjer vjernika! U kakvoj se god situaciji nađe, on je na dobitku i takav slučaj nije ni sa kim drugim osim sa vjernikom: ako ga zadesi kakvo dobro, on se zahvali Allahu i bude nagrađen zbog toga, ako ga zadesi šta loše, on se strpi, pa mu i to donese nagradu od Allaha." (Muslim, 2999)

Iskušenja u vjeri

Pored dunjalučkih iskušenja, također, možemo imati i iskušenja u vjeri. Ova vrsta iskušenja nisu pozitivna i proizilaze iz slabosti vjerovanja. Onaj ko je iskušan u

vjerovanju (imanu) i to mu može biti i kazna od Allaha, zbog grijeha koji radi ili je radio.

Metode jačanja u vjeri su:

- Zatvaranja svakih vrata sumnje u vjeri. (vidi tekst: *Kako zatvoriti svaka vrata sumnje u vjeri?* str. 53)
- Stalno se bori sam sa sobom i s prohtjevima svoje duše i ostavi se griješenja prema Allahu. Ibnul-Munkedir, rhm., rekao je: “Borio sam se sa svojom dušom četrdeset godina sve dok nije postala kako treba.”[92]
- Klanjaj redovno pet-dnevnih namaza i naručito sabah-namaza. (vidi tekst: *Dođite na namaz, dođite na spas!* str. 47)
- Uči vjeru islam (znanje) i rad po znanju. (vidi tekst: *Put ka islamskom znanja* str. 10).
- Klonjenje lošeg društva, a družiti se sa vjernicima, a ukoliko nema dobrog društva, onda osamiti se (samoća) i bolje sam, nego loš drug!.
- Budi svijestan nadzora od strane Allaha. Onaj ko obožava Allaha, nek mu je dovoljno što Allah zna za njega.

Kur'anska dova:

"'Gospodaru naš, ne dopusti srcima našim da skrenu, kada si nam već na Pravi put ukazao, i daruj nam Svoju milost; Ti si, uistinu, Onaj koji mnogo daruje!" (ali-Imran,8)

---

[92]Hajrudin Ahmetović, *Djela srca*, Hajrudin Ahmetović,Doboj-Istok, 2013, str.28

Ustrajnost na pravome putu

Definicija ustrajnosti

Ustrajnost je kontinuirano tj. bez prekida, činiti ibadet Uzivšenom Allahu. Ustrajnost je tevhid (monoteizam) a klonjenje širka (politeizam).

Upitan je Ebu Bekr, radijallahu anuhu, šta je ustrajnost (istikamet) pa je kazao: "Da Allahu ni u čemu ne činiš širka" tj. da ispoljavaš tevhid.[93]

Ibn Tejmijje, rhm. je rekao: "Ustrajnost se ogleda i očituje u ljubavi i robovanju Allahu i neokretanju pri tome, ni lijevo, a ni desno".[94]

Put zablude i pravi put

Imam Ahmed prenosi od Abdullaha ibn Mesud, radijallahu anuhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nacrtao je svojom rukom jednu crtu,[95] a zatim rekao: 'Ovo je Allahov pravi put.' A zatim je povukao nekoliko crtica sa njene desne i lijeve strane i rekao: 'Ovo su razni putevi, na svakom od njih stoji šejtan koji u njega poziva.' A zatim je proučio: 'I doista, ovo je Pravi put moj, pa se njega držite i druge puteve ne slijedite, pa da vas odvoje od puta Njegova...."[96]

Pa se njega držite i druge puteve ne slijedite

A zatim je proučio: 'I doista, ovo je Pravi put moj, pa se njega držite i druge puteve ne slijedite, pa da vas odvoje od puta Njegova; – eto, to vam On naređuje, da biste se grijeha klonili.'".(al-An'am,153)

---

[93]Hajrudin Ahmetović, *Djela srca*, izdavač:Hajrudin Ahmetović, Doboj-Istok, 2013, str. 192

[94]Musned el-Kahtani,*Ustrajnost u islamu,*Tešanj, 1429/2008. str. 9

[95] na pjesku

[96]Muhammed Nesib er-Rifa'i, *Tefsir ibn Kesir,* drugo izdanje,Visoki saudijski komitet za pomoć BiH, Sarajevo, 2002/1423. str. 447

"Pa se njega držite i druge puteve ne slijedite" - "tj. Pravi put je spomenut u jednini, jer istina je jedna, jedan je Put ispravan, zbog toga su ostali putevi spomenuti u množini, jer oni su mnogobrojni i raznovrsni".[97]

Ponekad je ustrajnost dosadna zbog jasne cilja za razliku od zablude čiji je put krivudav i nejasan i nikuda ne vodi ali, se čini interesantniji nego ispravan put. Čak i kada vam je dosadno, i tada budite ustrajni – a u tome će vam pomoći jasan cilj koji trebate vidjeti ispred sebe.

Jasan cilj Allah-Gospodar

Sufjan b. Abdullah, radijallahu anhu kazuje: "Rekao sam: 'Allahov Poslaniče, reci mi nešto o islamu, o čemu nikoga poslije tebe neću morati pitati.'Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: 'Reci: "Vjerujem u Allaha, a zatim ustraj na tome." (Muslim, 38)

-"Reci mi nešto o islamu, o čemu nikoga poslije tebe neću morati pitati."' - tj. "reci mi nešto veliko i bitno o kompletnoj vjeri islam".

-Reci:"Vjerujem u Allaha!' – a zatim ustraj na tome." - Uzrok ustrajnosti i stabilnosti vjere jeste jasan cilj kojim hodimo, tj. istinska spoznaja Allaha, stoga je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Reci:"Vjerujem u Allaha!' – a zatim ustraj na tome."

Kaže Uzvišeni: "Oni koji govore: 'Naš Gospodar je Allah!' - i istraju na Pravome putu, neka se ničega ne boje i ni za čim neka ne tuguju!"(el-Ahkaf, 13)

Ustraj do smrti

Ustraj do smrti!

Allahov poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: "Zaista se djela cijene po njihovom završetku." (Buhari). Allahov poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: "Svaki će čovjek biti proživljen u onome na čemu je umro."" (Muslim) tj. na čemu si i kakav si i kako živiš. [98]

---

[97] Tefsir ibn Kesir

[98] Oba hadisa preuzeta iz *Tefsira ibn Kesira* kada se tumači 30. ajet sure al-A'raf

Moramo ustrajati do kraja, dok nas Uzvišeni Allah ne usmrti na tevhidu i dok nas ne uvede u džennet, jer ukoliko odustanemo, onda nećemo stići do dženneta; i do zadnjeg momenta ne odustaj. “i sve dok si živ, Gospodaru svome se klanjaj!” (el-Hidžr, 99)

Oni koji znaju da im je Allah Gospodar obećan im je Džennet. Kaže Uzvišeni: “Onima koji govore: "Gospodar naš je Allah" - pa poslije ostanu pri tome - dolaze meleki: "Ne bojte se i ne žalostite se, i radujte se Džennetu koji vam je obećan." (al-Fusilet, 30)

Prenosi Ibn Merdevejh od Ibn Umera, da je on upitao Ibn Mesuda o pravom putu, pa mu je Ibn-Mesud odgovorio: "Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, ostavio nas je na njegovome početku,a njegov je kraj u Džennetu."[99]

Džabir, radijallahu anhu, prenosi da je neki čovjek došao Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, te ga upitao: ”Koji postupci su obavezujući?” Odgovorio je: “Ko umre, ne pripisujući Allahu ništa, ući će u džennet, a ko umre pripisujući Mu nešto, ući će u Vatru!” (Muslim)[100]

Osman, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ko umre a bude znao da nema drugog boga osim Allaha, ući će u Džennet!” (Muslim)[101]

“O vjernici, bojte se Allaha onako kako se treba bojati i umirite samo kao muslimani!” (Ali-Imran, 102.)

Džabir, radijallahu anhu, prenosi,da je Allahov poslanik, sallallahu alejhi ve sellem rekao:"Neka niko od vas ne umire prije nego što bude imao lijepo mišljenje o Allahu" (Muslim,2877)

---

[99] Muhammed Nesib er-Rifa’i, *Tefsir ibn Kesir,* drugo izdanje,Visoki saudijski komitet za pomoć BiH, Sarajevo, 2002/1423. str. 447

[100]Muslim b. el-Hadždžadž el-Kušejri, *Muslimova zbirka hadisa s komentarom* I, Islamski pedagoški fakultet u Zenici, Centar za proučavanje orijentalne civilizacije i kulture, Zenica i Novi Pazar,2015. str. 248

[101]Muslim b. el-Hadždžadž el-Kušejri, *Muslimova zbirka hadisa s komentarom* I, Islamski pedagoški fakultet u Zenici, Centar za proučavanje orijentalne civilizacije i kulture, Zenica i Novi Pazar,2015. str. 143-144

ZAKLJUČAK

Suština ove vjere jeste ono što je kazano u uvodnom dijelu te ono što je kazano u smjernicama kroz ove četiri lekcije, a to jeste da je Allah naš Gospodar, da je islam naša vjera te da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, naš Poslanik. Ova tri pitanja značajna su i za dunjaluk i za ahiret

A nakon toga, dužni smo se pokoriti Allahu, tj. slijediti Allahovu knjigu – Kur'an i dužni smo se pokoriti Allahovom Poslaniku Muhmmedu i slijediti njegov primjer i uzeti ga za uzora, slijediti sunnet, odnosno hadis, a sve navedeno nam pojašnjavaju islamski učenjaci uz poznavanje stepena vjere, a to su: islam, iman i ihsan

Sve islamske nauke nastale su i razvile se iz postojećih i navedenih izvora radi lakšeg razumijevanja vjere, tj. iz Kur'ana i sunneta, a to smo pokazali u tabelarnom prikazu u ovome radu.[102]

Također, smjernice u ovome radu nepromjenjive su i fiksne, dok kod savjeta može biti širine i dodatnih teza, ali da bude fokus na djela srca, tj. na čovjekovoj nutrini i dovoljno je samo raditi po njima, tj. savjetima: da djela činimo samo zbog Uzvišenog Allaha u skladu sunneta Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem; da budemo iskreni, bogobojazni i da se klonimo Allahovih zabrana, jer je jasan halal (dozvoljeno) i haram (zabranjeno); da se pokajemo (tevba) za učinjene grijehe i da činimo istigfar (tražimo oprost od Allaha); da ne pretjerujemo niti popuštamo u vjeri, jer je islam vjera sredine (umjerenosti); da zatvorimo svaka vrata sumnje, kroz pokornost Allahu i Njegovome Poslaniku; da se strpimo na iskušenjima; da se borimo sami sa sobom i s prohtjevima svoje duše; da ne proglašavamo muslimane i muslimanke nevjernicima; i neka zna svako onaj ko obožava Allaha, da Allah zna za njega i njegovo stanje i da ustrajemo na Pravome putu do kraja, dok nas Uzvišeni Allah ne uvede u džennet svojom milošću.

Čitaoci koji su pročitali ovaj rad, imaju potpuni uvid u sve navedene savjete, a naravno i smjernice koje su većeg značaja od savjeta.

---

[102] Vidi tekst str. 17

KRATKA BIOGRAFIJA AUTORA

Mirela Turulja Jašarević

S obzirom da nam je autorica nepoznata i red je osnovno kazati o njoj.

Rođena je 1986. godine. Kćerka Bajre Turulje, sina Edhema Turulje. Muževo joj je prezime Jašarević. Aktivno se bavi izučavanjem islama i nastoji da u svakodnevnom životu živi vjeru islam.

Završila je OŠ “Fahro Bašćelija” u Goraždu, a nakon toga Srednju tekstilnu u Sarajevu 2004. godine. Nakon toga, završila je dvije godine Pedagoškog fakulteta u Sarajevu na odsjeku predškolski odgoj, ali ne završava do kraja i ne diplomira.

LITERATURA

1. Abdullah b. Abdurrahman b. Džibrin, *Kelime i šehadet,* Udruženje "Pravi put muslimana", Sarajevo, 2008.
2. Abdul-Medžid Aziz ez-Zindani, *Jednoća Stvoritelja,* Visoki saudijski komitet za pomoć BiH,Sarajevo,2001/1422.
3. Abdullah b. Ahmed Ali Allaf el-Gamidi, *Iz kabura u Džennet ili Džehennem,*Visoki saudijski komitet za pomoć BiH,Sarajevo, 2001/1442
4. Ahmed Ferid, *Čišćenje duše prema prvim izvorima,* Libris, Sarajevo, 2005.
5. Besim Korkut, *Prevod Kur'ana*
6. Dževad Hrvačić, *Hadis za 3. razred medrese,* El-Kalem
7. Elnur Salihović, *Kako obračunati zekat?,* Rijaset Islamske zajednice u BiH,
2010
8. Elvedin Pezić, *Namaz – radost oka moga,* Elvedin Pezić, Sarajevo, 2018.
9. Grupa autora, *Ilmihal, islamski priručnik,* NVO "Put sredine", Novi Pazar, 2017,
10. Grupa autora, *Islamsko znanje,* Visoki saudijski komitet za pomoć BiH, Sarajevo, 2001/1422,
11. Grupa autora, *Odabrani hadisi,* organizacija "Vakuf", Sarajevo, 1430/2009.
12. Hajrudin Ahmetović, *Djela srca,* Hajrudin Ahmetović,Doboj-Istok, 2013.
13. Hadžer el-Askalani, *Bulugul-meram, min edilleti el-ahkam – Vrhunac čežnje za šerijatskim dokazima,* Stichting Hidžra,Nederland
14. Ibrahim Softić, *Ilmihal 1 – za prvi nivo mektebske pouke,* El-Kalem, Sarajevo,2020
15. Jahja ibn Šeref en-Nevevi, Ibn Redžeb el-Hanbeli, *40 Nevevijevih hadisa sa dodatkom od Ibn Redžeba,*UG Prijatelj,Živinice, 2018.
16. Jahja ibn Šeref en-Nevevi,*Rijadus-salihin,Vrtovi pobožnjaka,*udruženje "Orijent", Sarajevo, 2017/1438.
17. *Sažeti prikaz osnova islama,autor,*Goražde, 2020.
18. Muamer Tinjak, *Vjeronauka za drugi razred osnovne škole,* El-Kalem, Sarajevo, 2021/1442
19. Meša'il Rašid ed-Debbas, *Korisna predavanja iz islamskog vjerovanja,* Poziv Istine,Rožaje 2019.

20.Muhammed b. Ismail el-Buhari, *Sahihul-Buhari: Buharijeva zbirka hadisa,*Visoki saudijski komitet za pomoć BiH, I, Sarajevo, 2008/1429.
21.Muhammed Nesib er-Rifa'i, *Tefsir ibn Kesir,* drugo izdanje,Visoki saudijski komitet za pomoć BiH, Sarajevo, 2002/1423.
22.Muharem Štulanović, *Ramazanski post*, Visoki saudijski komitet za pomoć BiH, Sarajevo,1998/1418.
23.Muhammed Nuajm Jasin, *Iman: temelji – suština – negacija*, Visoki saudijski komitet za pomoć BiH, Sarajevo2001/1442
24.Muhammed Mehanović, *Kur'an, Prijevod (značenja) na bosanski jezik, utemeljen na Ibn Kesirovom tumačenju,i kratki komenar,*(treće izdanje), Lies Stiftung, 2014.
25.Muhammed b. Abdulvehab, *Tri osnovna načela*, Povjereništvo za publikaciju i naučna istraživanja, Ministarstvo islamskih pitanja, vakufa, djelovanja i usmjerenja, 1430. po hidžri.
26.Muhammed Jusri, *Sažeti prikaz islamskog vjerovanja – smjernice, postulati i pravila*, udruženje „Etika", Zenica, 2018,
27.Musned el-Kahtani,Ustrajnost u islamu,Tešanj, 1429/2008.
28.Muslim b. el-Hadždžadž el-Kušejri, *Muslimova zbirka hadisa s komentarom* I, Islamski pedagoški fakultet u Zenici, Centar za proučavanje orijentalne civilizacije i kulture, Zenica i Novi Pazar,2015.
29.Muslim b. el-Hadždžadž el-Kušejri, *Muslimova zbirka hadisa s komentarom* II, Islamski pedagoški fakultet u Zenici, Centar za proučavanje orijentalne civilizacije i kulture, Zenica i Novi Pazar,2015.
30.Muslim b. el-Hadždžadž el-Kušejri, *Muslimova zbirka hadisa s komentarom* VI, Islamski pedagoški fakultet u Zenici, Centar za proučavanje orijentalne civilizacije i kulture, Zenica i Novi Pazar,2015.
31.Muslim b. el-Hadždžadž el-Kušejri, *Muslimova zbirka hadisa s komentarom* VII, Islamski pedagoški fakultet u Zenici, Centar za proučavanje orijentalne civilizacije i kulture, Zenica i Novi Pazar,2015.
32.Muslim b. el-Hadždžadž el-Kušejri, *Muslimova zbirka hadisa s komentarom* VIII, Islamski pedagoški fakultet u Zenici, Centar za proučavanje orijentalne civilizacije i kulture, Zenica i Novi Pazar,2015.
33.Nasir b. Musrif el-Kureši ez-Zehrani, Upoznaj Poslanika u nekoliko minuta, Udruženje "Orijent",Sarajevo 2016

34.Safet Kuduzović, *Fetve – pravne decizije,* Stichting Hidžra,Sarajevo, 2009

35.Safet Kuduzović, *Osnove islama – olakšano poimanje temelja vjere,* Stichting Hidžra, Sarajevo, 2019.

36.Sead Kumro, *Svjetionik istine,* Udruženje za afirmaciju pozitivnih vrijednosti „Alternativa“,Sarajevo, 2022

37.Sead Kumro, *Proljeće srca moga: Upoznaj džuzove Kur'ana,* Sead Kumro,Goražde, 2020

38.Vedad Mustedangić,*Vodič za izučavanje islamskih nauka,* izdavač: autor, Velika Kladuša, 2022.

Časopis

39.Edin Redžepović, tekst „Vjerovanje u Allaha“*, Islamski informativni časopis El-Asr,* broj 97, Nederland/Holandija, Stichting Hidžra, juli/august 2020/1441.

Linkovi

40.https://skolaislama.com

41.https://d1.islamhouse.com/data/bs/ih_books/single1/bs_Tevhid_za_omladinu_i_pocetnike.pdf

(Abdulaziz ibn Muhammed Alu Abdullatif, *Tevhid za omladinu i početnike,* islamhouse, [elektronski izvor] 2015/1436)

SADRŽAJ

PREDGOVOR

PRVI DIO

ISLAMSKE SMJERNICE

DRUGI DIO

ISLAMSKI SAVJETI